

De invloed van IFRS 8 op de decision usefulness van segmentinformatie voor kapitaalverschaffers

ABSTRACT: Vanaf 2009 zijn bedrijven onder IFRS verplicht de standaard IFRS 8 toe te passen voor segmentinformatie. Deze standaard is gebaseerd op de management approach, wat betekent dat de interne rapportering de basis vormt voor de externe verslaggeving. IAS 14 volgde daarentegen de risks and rewards approach, wat segmenten identificeerde op basis van de verschillende risico's en opbrengsten die deze met zich meebrachten. In hoeverre de overgang van IAS 14 naar IFRS 8 van invloed is geweest op de decision usefulness van segmentinformatie voor kapitaalverschaffers staat in dit onderzoek centraal. De jaarrekeningen van 20 Nederlandse bedrijven zijn onderzocht, waarbij de aanwezigheid van relevante informatie is vergeleken tussen het jaar voor implementatie van IFRS 8, het jaar na implementatie en het jaar 2018. Eventuele verschillen tussen de drie jaren zijn op significantie getest met een gepaarde t-toets. Uit de resultaten blijkt dat de implementatie van IFRS 8 slechts een beperkte invloed heeft gehad op de decision usefulness van segmentinformatie voor gebruikers. Het overgrote deel van relevante items dat op aanwezigheid is getest, geeft geen significant verschil tussen de verschillende jaren. Dit zijn items onderdeel van winst of verlies, het soort segmenten, grote klanten en uitleg over intern gehanteerde prijzen. Items die echter wel significant verschillen in aanwezigheid onder IAS 14 en IFRS 8 zijn activa, verplichtingen, investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures, het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en de toepassing van afwijkende waarderinggrondslagen.

TREFWOORDEN: IFRS 8, IAS 14, management approach, risks and rewards approach, segment reporting, decision usefulness, relevantie en informatieasymmetrie.

Naam student: Jantine Snoek
Studentnummer: 451868
Datum definitieve versie: 12-07-2019
Begeleider: dhr. R. van der Wal
Tweede beoordelaar: dhr. T. Welten
Bachelorscriptie: Economie & Bedrijfseconomie (Vakgroep: Accounting, Auditing & Control)

Het geschrevene in deze scriptie is de opvatting van de auteur en niet noodzakelijk die van Erasmus School of Economics of Erasmus Universiteit Rotterdam.

Inhoudsopgave

H1	Introductie	3
H2	Inhoudelijke vergelijking van IAS 14 en IFRS 8	5
2.1	IAS 14	5
2.1.1	Geschiedenis	5
2.1.2	Inhoud	5
2.2	IFRS 8.....	7
2.2.1	Geschiedenis	7
2.2.2	Inhoud	8
2.3	Belangrijkste verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8	11
2.3.1	Identificatie van segmenten	11
2.3.2	Waardering van segmentinformatie.....	12
2.3.3	Informatieverschaffing.....	12
2.4	Samenvatting	13
H3	Theoretisch kader	15
3.1	Agency theory	15
3.2	Implementatie van IFRS 8	17
3.3	Samenvatting	20
H4	Data en methodiek	22
4.1	Data en steekproefselectie	22
4.2	Methodiek.....	23
H5	Resultaten.....	26
5.1	Soort segmenten.....	26
5.2	Posten onderdeel van winst of verlies.....	26
5.3	Balansposten.....	30
5.4	Toegepaste waarderingsgrondslagen	32
5.5	Opbrengsten grote klanten.....	34
5.6	Samenvatting	34
H6	Conclusie en discussie	35
6.1	Beantwoorden van onderzoeksvraag	35
6.2	Beperkingen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek	36
	Bibliografie	38
	Appendix A: Figuren.....	40
	Appendix B: Tabellen	43

H1 Introductie

Sinds 1 januari 2009 zijn bedrijven onder International Financial Reporting Standards (IFRS) verplicht de standaard IFRS 8 Operating Segments toe te passen in de financiële verslaggeving met betrekking tot segmentering (IASB, 2006). De standaard is vooral van belang voor grote beursgenoteerde bedrijven die in verschillende geografische gebieden actief zijn of verschillende bedrijfsactiviteiten hebben (Picker et al., 2016). Winsten kunnen in dat geval namelijk verschillen per segment, waardoor segmentinformatie van waarde is voor investeerders (Herrmann & Thomas, 2000).

IFRS 8 heeft International Accounting Standard (IAS) 14 Segment Reporting vervangen en heeft de verschillen tussen IFRS en US Generally Accepted Accounting Principles doen verkleinen (IASB, 2006). IFRS 8 vertoont daarom veel overeenkomsten met Amerikaanse Statement of Financial Accounting Standard (SFAS) 131 Disclosures about Segments of an Enterprise and Related Information, met als belangrijkste overeenkomst het toepassen van de *management approach*.

De management approach houdt in dat informatie over segmenten voor externe partijen gebaseerd is op hoe informatie intern gerapporteerd wordt aan het management van het desbetreffende bedrijf (EY, 2009). Hieruit blijkt op basis van welke informatie het management besluiten neemt en welke informatie van belang is voor de bedrijfsvoering. IAS 14, de voorganger van IFRS 8, volgde daarentegen de *risks and rewards approach*, waarbij onderscheid tussen segmenten werd gemaakt op basis van de verschillende invloeden op bedrijfsrisico's en opbrengsten (IAS 14.9). De standaard schreef voor wat bedrijven moesten rapporteren, waardoor de identificatie van segmenten en de te rapporteren informatie werden gestandaardiseerd (Backhuijs & Camfferman, 2011).

Het is echter de vraag in hoeverre de management approach veranderingen tot gevolg heeft gehad voor segmentinformatie. De verschillende risico's en opbrengsten die segmenten hebben, zullen over het algemeen ook onder de management approach de basis vormen voor identificatie van segmenten. Risico's en opbrengsten geven namelijk informatie over toekomstige winsten, waardoor deze factoren voor bedrijven van belang zijn. De verwachting is daarom dat de segmentinformatie onder IFRS 8 weinig verschilt van de segmentinformatie onder IAS 14. De International Accounting Standards Board (IASB) is er daarentegen van overtuigd dat IFRS 8 een betere kwaliteit van de financiële verslaggeving tot gevolg heeft, omdat gebruikers van financiële stukken dezelfde informatie gepresenteerd krijgen als waar management besluiten op baseert (EY, 2009). Dit voordeel zou opwegen tegen een eventuele verslechterde vergelijkbaarheid van financiële stukken. Segmentinformatie zou onder de management approach namelijk kunnen verschillen tussen dezelfde soort bedrijven (EY, 2009).

Uit deze bevindingen volgt de vraag of IFRS 8 een vooruitgang is voor gebruikers van de financiële stukken of dat het slechts voordelig is voor de opstellers van deze stukken (Véron, 2007). Het concept dat daarom centraal staat in dit onderzoek is *decision usefulness*, dat is gericht op de relevantie van informatie voor kapitaalverschaffers. Het stelt dat informatie relevant is als het een verschil kan maken in de te nemen beslissingen (IASB, 2018). De hoofdvraag van dit onderzoek richt zich op de decision usefulness van IFRS 8 voor kapitaalverschaffers en is als volgt:

Wat is de invloed van de overgang van IAS 14 naar IFRS 8 op de decision usefulness van segmentinformatie in de jaarrekening van Nederlandse bedrijven?

De hoofdvraag wordt onderzocht aan de hand van vier deelvragen:

Deelvraag 1: Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8 met betrekking tot segmentering?

Deelvraag 2: In hoeverre lost de implementatie van IFRS 8 het probleem van informatieasymmetrie op in de relatie tussen bedrijven en kapitaalverschaffers?

Deelvraag 3: Wat is de invloed van de implementatie van IFRS 8 op het soort segmenten dat bedrijven rapporteren?

Deelvraag 4: Wat is de invloed van de implementatie van IFRS 8 op de hoeveelheid informatie die kenbaar wordt gemaakt per segment?

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek blijkt voornamelijk uit het feit dat dit onderzoek zich uitsluitend richt op Nederlandse beursgenoteerde bedrijven. Eerder onderzoek op het gebied van de gevolgen van IFRS 8 voor externe verslaggeving is uitgevoerd bij bedrijven buiten Nederland of bij enkele Nederlandse bedrijven als onderdeel van een grotere steekproef. Uit dit onderzoek kan een conclusie omtrent de implementatie van IFRS 8 ook voor Nederlandse bedrijven getrokken worden. De maatschappelijke relevantie blijkt uit het feit dat wordt onderzocht of de segmentinformatie onder de management approach relevantere informatie biedt voor gebruikers. Hierbij wordt niet alleen het jaar na implementatie onderzocht, maar ook het jaar 2018. Zo wordt rekening gehouden met het feit dat een nieuwe standaard niet meteen door elk bedrijf juist wordt geïnterpreteerd.

Eerst wordt in hoofdstuk 2 aandacht besteed aan de inhoud van de standaarden IAS 14 en IFRS 8, zodat onderlinge verschillen duidelijk worden. Vervolgens behandelt hoofdstuk 3 bestaande literatuur omtrent de gevolgen van de implementatie van IFRS 8 voor segmentinformatie. Hoofdstuk 4 bespreekt de data en methodiek voor het empirische deel van dit onderzoek en in hoofdstuk 5 worden vervolgens de resultaten uiteengezet. Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 een conclusie gegeven met betrekking tot de hoofdvraag en worden tekortkomingen van het onderzoek besproken.

H2 Inhoudelijke vergelijking van IAS 14 en IFRS 8

Voordat de implicaties met betrekking tot de implementatie van IFRS 8 worden behandeld, worden IAS 14 en IFRS 8 eerst inhoudelijk besproken. Bovendien worden de belangrijkste verschillen tussen de twee standaarden duidelijk gemaakt.

2.1 IAS 14

2.1.1 Geschiedenis

De ontwikkeling van de standaard IAS 14 begon in het jaar 1980 met de Exposure Draft E15 Reporting Financial Information by Segment (Deloitte, n.d.-a)¹. In augustus 1981 werd de standaard uitgegeven en vanaf 1 januari 1983 moest de standaard verplicht worden toegepast door bedrijven. De standaard kreeg de naam IAS 14 Reporting Financial Information by Segment. In 1994 werd deze standaard aangepast en een jaar later kwam de volgende Exposure Draft uit, E51 Reporting Financial Information by Segment. In augustus 1997 kwam de herziende standaard IAS 14 Segment Reporting uit, die vanaf 1 juli 1998 effectief werd. Deze laatste versie van IAS 14 wordt hierna verder toegelicht.

2.1.2 Inhoud

IAS 14 Segment Reporting moet worden toegepast door bedrijven waarvan de schuld- en eigenvermogensinstrumenten publiek worden verhandeld of door bedrijven die in het proces zitten van aandelenuitgifte in de openbare effectenmarkt (IAS 14.3). Een bedrijf dat vrijwillig kiest voor weergave van segmentinformatie en de IFRS standaarden volgt voor de financiële stukken, moet IAS 14 dan ook in zijn geheel toepassen (IAS 14.5).

De standaard vereist weergave van gesegmenteerde financiële informatie op basis van bedrijfsactiviteit of geografisch gebied. Een bedrijfssegment wordt omschreven als: *een onderdeel van een entiteit dat a) een enkel product of dienst of een groep gerelateerde producten en diensten levert en b) dat onderhevig is aan risico's en opbrengsten die verschillen van andere bedrijfssegmenten (IAS 14.9)*. Een geografisch segment is *een onderdeel van een entiteit dat a) producten en diensten levert in een bepaald economisch milieu en b) dat onderhevig is aan risico's en opbrengsten die verschillen van onderdelen die opereren in een ander economisch milieu (IAS 14.9)*. Geografische segmenten kunnen bepaald worden aan de hand van waar activa van een bedrijf zich bevinden of waar klanten zich bevinden (IAS 14.14).

IAS 14 maakt naast segmenten op basis van bedrijfsactiviteit en geografisch gebied, ook onderscheid tussen primaire en secundaire segmenten. In de meeste gevallen betekent dit dat of het

¹ <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias14>

bedrijfssegment of het geografische segment als primair wordt aangemerkt en de andere als secundair. Voor secundaire segmenten is minder toelichting vereist. Om te bepalen welk segment als primair moet worden aangemerkt, wordt de vraag gesteld of bedrijfsactiviteiten de bedrijfsrisico's en -opbrengsten voornamelijk beïnvloeden óf dat het opereren in verschillende geografische gebieden hier de grootste invloed op heeft.

Uit het onderscheid tussen bedrijfssegmenten en geografische segmenten en het onderscheid tussen primaire en secundaire segmenten blijkt dat het verschil in risico's en opbrengsten centraal staat, waardoor de benadering onder IAS 14 ook wel de risks and rewards approach wordt genoemd. Echter stelt IAS 14 dat identificatie van segmenten in eerste instantie afhangt van de bedrijfsstructuur en hoe intern wordt gerapporteerd aan topmanagement (IAS 14.27). Alleen als de interne rapportering niet gebaseerd is op soort bedrijfsactiviteit of geografisch gebied, is verdere opdeling in segmenten vereist (IAS 14.26). De basering op interne rapportage komt overeen met de management approach onder IFRS 8, waardoor het de vraag is in hoeverre IAS 14 verschilt van IFRS 8 met betrekking tot identificatie van segmenten. Echter zijn uiteindelijk de risico's en opbrengsten van segmenten onder IAS 14 doorslaggevend, waardoor andere segmenten geïdentificeerd kunnen worden dan de segmenten die aangehouden worden in de interne rapportering. Dit toont het verschil aan met de management approach, die uitgebreider wordt behandeld in sectie 2.2.

Nu duidelijk is dat IAS 14 het bedrijfssegment en geografische segment onderscheid, resteert de vraag welke segmenten gerapporteerd worden. Volgens IAS 14.35 zijn de te rapporteren segmenten *de bedrijfs- en geografische segmenten waarvan het grootste deel van de opbrengsten is behaald door verkopen aan externe klanten en waarvan:*

- *Opbrengsten van verkopen aan externe klanten en van transacties met andere segmenten 10% of meer zijn van de totale opbrengsten, extern en intern, van alle segmenten; of*
- *Het segmentresultaat, winst of verlies, 10% of meer is van de gecombineerde winsten van alle segmenten of de gecombineerde verliezen van alle segmenten, afhankelijk van welke van de twee in absolute termen groter van omvang is; of*
- *Activa 10% of meer zijn van de totale activa van alle segmenten.*

Segmenten die niet aan deze eisen voldoen, kunnen gecombineerd worden met andere segmenten als ze gerelateerd zijn aan elkaar en dezelfde lange termijn prestatie laten zien (EY, 2009). Indien dit niet mogelijk is kunnen ze apart gerapporteerd worden. Als beide opties niet worden gekozen, is het bedrijf verplicht de segmentinformatie toe te voegen als niet-gealloceerd item (IAS 14.36). Daarnaast moet minimaal 75% van de totale externe opbrengsten van een bedrijf verdeeld zijn over gerapporteerde segmenten. Als hier met de 10%-criteria voor de te rapporteren segmenten niet aan

wordt voldaan, is identificatie van extra segmenten vereist (IAS 14.37). Ook is informatieverschaffing vereist van een segment waarvan de externe opbrengsten 10% of meer zijn van de geconsolideerde opbrengst, ook al is het grootste deel van de verkopen intern en voldoet het segment dus niet aan het criterium van externe verkopen (IAS 14.74).

IAS 14 verplicht het rapporteren van een aantal zaken per segment. Voor primaire segmenten zijn deze als volgt: verkoopopbrengsten (zowel extern als tussen segmenten), resultaat, activa, basis van intersegment prijzen, verplichtingen, kapitaaltoevoegingen, afschrijvingen en amortisatie, significante ongebruikelijke items, niet-contante uitgaven anders dan afschrijvingen en vermogensmutatie-inkomen (IAS 14.51-67). Voor secundaire segmenten hoeven alleen de opbrengsten, activa en kapitaaltoevoegingen weergegeven te worden (IAS 14.69-72).

Het segmentresultaat zal bestaan uit de operationele winst voor interest, belastingen en kosten van het hoofdkantoor. Voor de berekening van het resultaat definieert IAS 14.16 wat wordt bedoeld met segmentopbrengsten en segmentkosten. De segmentopbrengsten moeten direct of redelijk toewijsbaar zijn aan een segment en bevatten als sprake is van een financieel segment ook interest, dividend inkomen en effectenwinsten. Segmentkosten moeten ook direct of redelijk toewijsbaar zijn aan een segment en resulteren uit operationele activiteiten. Interestkosten en effectenverliezen zijn hierbij inbegrepen als sprake is van een financieel segment. Is dit niet het geval, dan blijven interest en verliezen op investeringen buiten beschouwing gelaten. Daarnaast worden inkomstenbelastingen, algemene administratieve kosten en kosten gerelateerd aan het hoofdkantoor ook niet meegenomen in de segmentkosten.

Tot slot benadrukt de standaard dat de informatie gegeven voor segmenten moet overeenkomen met de geconsolideerde informatie. Dit geldt voor de omzet, het bedrijfs- en nettoresultaat, de activa en de verplichtingen (IAS 14.67).

2.2 IFRS 8

2.2.1 Geschiedenis

IFRS 8 Operating Segments is de opvolger van IAS 14 Segment Reporting en werd uitgegeven in november 2006. De standaard moest verplicht worden toegepast vanaf 1 januari 2009. Met de nieuwe standaard wilde de IASB de verschillen tussen IFRS en US GAAP verkleinen op het gebied van segmentinformatie, waardoor het in 2005 besloot dezelfde benadering toe te passen als de US standaard SFAS 131 (EY, 2009). Deze benadering wordt de management approach genoemd, waarbij segmentinformatie gebaseerd is op hoe informatie intern wordt gepresenteerd aan topmanagement.

2.2.2 Inhoud

Het belangrijkste aspect van IFRS 8 is het volgen van de management approach voor identificatie van segmenten, zoals al eerder vermeld. De segmentinformatie die onder deze benadering publiekelijk beschikbaar wordt gesteld, wordt ook werkelijk binnen het bedrijf gebruikt door topmanagement (EY, 2009). Zowel de identificatie van operationele segmenten als meting van de gegeven informatie is dus gebaseerd op interne rapporten (Deloitte, n.d.-b)². IFRS 8 wordt net zoals IAS 14 toegepast door bedrijven waarvan schuld- of eigenvermogensinstrumenten verhandeld worden in de publieke markt of die de intentie hebben deze instrumenten te verhandelen in de publieke markt (IFRS 8.2).

IFRS 8 spreekt over operationele segmenten en definieert een operationeel segment (IFRS 8.2) als *een onderdeel van een entiteit:*

- *Dat zich bezighoudt met bedrijfsactiviteiten waarmee het opbrengsten kan verdienen en kosten mee kan maken (inclusief opbrengsten en kosten gerelateerd aan transacties met andere onderdelen binnen dezelfde entiteit); en*
- *Waarvan operationele resultaten regelmatig beoordeeld worden door de chief operating decision maker (CODM) om op basis daarvan beslissingen te nemen over toewijzing van middelen aan het segment en over de prestaties van het segment; en*
- *Waarvoor discrete financiële informatie beschikbaar is.*

Voordat bovenstaande stappen worden nagegaan, wordt eerst de CODM geïdentificeerd. De CODM verwijst niet direct naar een bepaald persoon, maar naar de functie om middelen toe te wijzen aan een segment en de prestaties van het segment te beoordelen (Picker et al., 2016). Een overzicht van het identificatieproces van operationele segmenten is weergegeven in Figuur 1 in Appendix A. Bedrijven zijn verplicht informatie te verschaffen over hoe de operationele segmenten zijn bepaald en welke soort producten en diensten per segment opbrengsten tot gevolg hebben (IFRS 8.22).

Waar een entiteit uiteindelijk afzonderlijk financiële informatie over moet geven, zijn de te rapporteren segmenten. Dit zijn operationele segmenten die volgens de drie stappen hierboven als operationeel segment zijn geïdentificeerd of die voortkomen uit het samenvoegen van twee of meer segmenten volgens de aggregatiecriteria (IFRS 8.11). Daarnaast moet het minstens aan een van de volgende kwantitatieve drempels voldoen (IFRS 8.13):

- *De gerapporteerde opbrengsten, van zowel externe klanten als verkopen tussen segmenten onderling, is 10% of meer van de gecombineerde opbrengsten, intern en extern, van alle operationele segmenten; of*

² <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs8>

- *De absolute waarde van de gerapporteerde winst of het verlies is 10% of meer van de grotere in absolute termen van i) de gecombineerde winsten van alle operationele segmenten die geen verlies rapporteerden of van ii) de gecombineerde verliezen van alle operationele segmenten die een verlies rapporteerden; of*
- *De activa zijn 10% of meer van de gecombineerde activa van alle operationele segmenten.*

Zoals al bleek kunnen gerapporteerde segmenten ook samenvoelingen zijn van twee of meer operationele segmenten die aan de aggregatiecriteria voldoen (IFRS 8.12). Volgens deze criteria moet de aggregatie consistent zijn met het kernprincipe van de standaard, moeten de segmenten dezelfde economische karakteristieken hebben en moeten de segmenten overeenkomen op de volgende vijf gebieden: *de aard van producten en diensten, de aard van het productieproces, het type klant voor de producten en diensten, de manier van leveren van producten en diensten en de aard van de regelgeving*. Met dezelfde economische karakteristieken wordt bedoeld een vergelijkbare gemiddelde lange termijn brutomarge (EY, 2009). Als voldaan wordt aan de aggregatiecriteria kan een entiteit er voor kiezen segmenten samen te voegen (IFRS 8.14). Hoe management tot dit besluit is gekomen moet openbaar worden gemaakt in de financiële stukken (IFRS 8.22). Ook geldt voor IFRS 8, net zoals voor IAS 14, dat minstens 75% van de geconsolideerde externe opbrengsten moet zijn ondergebracht in gerapporteerde segmenten (IFRS 8.15). Segmenten die niet als te rapporteren worden erkend, moeten worden samengevoegd als 'overige segmenten' (IFRS 8.16). Een overzicht van de stappen die worden doorlopen voor de identificatie van de te rapporteren segmenten is ondergebracht in Appendix A Figuur 2.

Ook IFRS 8 stelt een aantal eisen aan segmentinformatie, maar laat wel ruimte open voor de keuze van management wat te openbaren en waar bedragen op gebaseerd worden. Dit betekent dat segmentinformatie voornamelijk afhangt van hoe het intern gerapporteerd wordt aan de CODM (Picker et al., 2016). Het algemene principe dat IFRS 8 aanhoudt voor informatieverschaffing: *een entiteit zal informatie openbaren met het doel dat gebruikers van de financiële stukken de aard en financiële effecten van de bedrijfsactiviteiten waar de entiteit zich mee bezighoudt kunnen evalueren, net zoals de economische milieus waarin de entiteit opereert* (IFRS 8.20). Het achterhouden van concurrentiegevoelige informatie is hierbij niet toegestaan indien IFRS 8 weergave van die informatie vereist (IFRS 8.BC43-45). Uit het algemene principe volgt een aantal zaken dat verplicht moet worden behandeld (IFRS 8.21):

- *Algemene informatie over identificatie van de te rapporteren segmenten;*
- *Gerapporteerde segmentwinst of -verlies, inclusief informatie over gespecificeerde opbrengsten en kosten die inbegrepen zijn bij de winst of het verlies, segmentactiva en segmentverplichtingen (indien gerapporteerd aan de CODM) en de waarderingsgrondslag;*

- *Aansluitingen van de totalen van segmentopbrengsten, gerapporteerde segmentwinst of -verlies, segmentactiva, segmentverplichtingen en andere materiële segmentposten met de overeenkomstige entiteitbedragen in de financiële stukken.*

De algemene informatie over segmenten moet bestaan uit welke factoren een rol spelen bij de identificatie van te rapporteren segmenten, wat de basis vormt voor deze segmenten en of segmenten samengevoegd zijn. Verder moet een uitwerking aanwezig zijn over de toepassing van de aggregatiecriteria door management en hoe bepaald is dat samengevoegde operationele segmenten dezelfde karakteristieken hebben. Ten slotte moet vermeld zijn welke soort producten en diensten de opbrengsten beïnvloeden van een bepaald gerapporteerd segment.

Dan wat betreft de informatieverschaffing over winst of verlies, activa en verplichtingen van een segment; uit IFRS 8 blijkt dat datgene wordt geopenbaard dat door de CODM gebruikt wordt om een operationeel segment te evalueren (IFRS 8.25). Met betrekking tot de winst of het verlies worden wel een aantal vereisten gesteld voor de weergave van bepaalde items, maar alleen als die items dus ook meegenomen worden in de winst of het verlies zoals die gerapporteerd wordt aan de CODM (Picker et al., 2016). Deze items zijn: *opbrengsten van externe klanten, tussen-segmentopbrengsten, interestopbrengsten, interestkosten, afschrijvingen en amortisatie, materiële items van inkomen en kosten, aandeel in de winst of het verlies van associates en joint ventures verwerkt volgens de equity methode, bedrag aan investeringen in associates en joint ventures verwerkt volgens de equity methode, inkomstenbelasting of belastinginkomsten, materiële niet-contante items anders dan afschrijving en amortisatie en kapitaaltoevoegingen* (IFRS 8.21 en 23-24).

De winst of het verlies moeten bedrijven altijd tonen in de externe verslaggeving. Tot en met 2009 was het daarnaast verplicht om de totale activa van elk gerapporteerd segment te weergeven, maar dit hoeft sinds maart 2010 alleen nog gerapporteerd te worden als het intern gerapporteerd wordt aan topmanagement (Backhuijs & Camfferman, 2011). Verder moeten externe opbrengsten van elk product of elke service worden getoond, net als externe opbrengsten toegeschreven aan het thuisland en het buitenland. Ook is weergave vereist over grote klanten als de opbrengsten van een externe klant 10% of meer zijn van de totale opbrengsten (Picker et al., 2016).

Het is opvallend dat onder IFRS 8 alleen datgene gerapporteerd hoeft te worden, dat ook intern wordt gebruikt voor evaluatie. Daarnaast worden bedragen gewaardeerd op basis van de interne manier van waarderen, wat niet volgens de IFRS-standaarden hoeft te zijn die worden toegepast op de financiële overzichten (EY, 2009). De aansluiting van segmenttotalen op de financiële overzichten is in dit geval van belang, zodat duidelijk is waardoor een eventueel verschil is ontstaan. Zo moet bijvoorbeeld de som van de operationele winsten van alle segmenten uitkomen op hetzelfde bedrag als de

operationele winst weergeven op de resultatenrekening. Indien dit niet het geval is, is een aansluitingspost noodzakelijk. Dit geldt ook voor de activa en verplichtingen, mits het bedrijf deze gesegmenteerd weergeeft.

2.3 Belangrijkste verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8

Nu zowel IAS 14 als IFRS 8 uitgebreid behandeld zijn, kan op basis van die informatie een vergelijking tussen de twee standaarden gemaakt worden. Deze vergelijking wordt gemaakt op drie verschillende niveaus (EY, 2009): identificatie van segmenten, waardering van segmentinformatie en informatieverstopping in de externe verslaggeving.

2.3.1 Identificatie van segmenten

Een eerste verschil waarneembaar tussen IAS 14 en IFRS 8 is het verschil in benadering. IAS 14 volgt de risks and rewards approach, terwijl IFRS 8 de management approach volgt. Onder IFRS 8 vormt de interne rapportage de basis voor de externe verslaggeving. Echter blijkt uit IAS 14 dat identificatie van operationele segmenten in eerste instantie ook gebaseerd wordt op de interne rapportering aan topmanagement. Het doel van die interne rapportering is onder beide standaarden ook hetzelfde, namelijk het onderling kunnen vergelijken van de segmentresultaten en een oordeel kunnen vormen over de prestaties van de segmenten. Onder IAS 14 zijn echter aanpassingen vereist aan de intern geïdentificeerde segmenten indien deze niet gebaseerd zijn op hun risico's en opbrengsten. De interne rapportage is dus niet leidend, wat wel het geval is onder de management approach.

Daarnaast moeten segmenten onder IAS 14 gebaseerd zijn op bedrijfsactiviteit of geografisch gebied. IFRS 8 vereist het gebruik van bedrijfssegmenten of geografische segmenten niet, waardoor bedrijven onder IFRS 8 ander soort segmenten kunnen rapporteren dan onder IAS 14. Onder IFRS 8 hoeft de interne rapportage die niet gebaseerd is op bedrijfssegmenten en geografische segmenten dus niet te worden aangepast voor extern gebruik. IAS 14 stelt bovendien dat een bedrijf onderscheid moet maken tussen primaire en secundaire segmenten, waarbij het bedrijf de bedrijfsactiviteit of het geografisch gebied als primair segment kiest. IFRS 8 stelt deze eis niet.

Een overeenkomst tussen de twee standaarden is de structuur met betrekking tot het bepalen van de te rapporteren segmenten. Eerst worden de operationele segmenten bepaald volgens de definities binnen de desbetreffende standaard, waarna vervolgens wordt bepaald welke van deze segmenten voldoen aan de criteria voor de te rapporteren segmenten. Eventueel worden segmenten samengevoegd als hierbij wordt voldaan aan de aggregatiecriteria. De te rapporteren segmenten komen dan afzonderlijk terug in de segmentinformatie.

Wat verder opvalt is het feit dat IAS 14 in de criteria voor segmentrapportering aangeeft dat het grootste deel van de opbrengsten behaald moet zijn door verkopen aan externe klanten voordat een

segment gerapporteerd wordt. De standaard maakt dus onderscheid tussen interne en externe verkopen. IFRS 8 maakt dit onderscheid niet, waardoor ook segmenten gerapporteerd kunnen worden waarbij omzet vooral wordt gemaakt met verkopen aan andere segmenten.

2.3.2 Waardering van segmentinformatie

Naast identificatie van segmenten, is ook een verschil waarneembaar tussen IAS 14 en IFRS 8 op het gebied van de waardering van posten binnen de segmenten. Bedragen die onder IFRS 8 voor verschillende segment-items worden weergegeven in de externe financiële stukken zijn gebaseerd op de informatie gepresenteerd aan de CODM, ook al is dit niet in overeenstemming met IFRS-standaarden. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan tussen bedragen in de segmentinformatie en bedragen in de financiële overzichten. Volgens IAS 14 moet segmentinformatie wel gebaseerd zijn op dezelfde accountingstandaarden als waar de financiële overzichten op gebaseerd zijn. Hierbij is ook een ander contrast waarneembaar, namelijk dat IAS 14 definities geeft voor belangrijke posten, zoals *segmentopbrengsten* of *segmentactiva*, terwijl IFRS 8 dit niet geeft. Dit laat bedrijven dus vrij in het kiezen van wat zij verstaan onder deze zaken.

2.3.3 Informatieverschaffing

Op het gebied van verplichte informatieverschaffing biedt IFRS 8 meer vrijheid voor bedrijven dan IAS 14. IAS 14 verplicht namelijk weergave van bepaalde items, zoals interestkosten. IFRS 8 geeft ook items weer die bedrijven moeten weergeven als segmentinformatie, maar bedrijven hoeven alleen die posten weer te geven die ook terugkomen in de interne rapportage aan de CODM. Als dit niet het geval is, hoeven bedrijven die items dus ook niet weer te geven in de externe verslaggeving. Daarentegen is onder IFRS 8 wel informatie vereist als 10% of meer van de totale opbrengsten is ontvangen door een externe klant, wat onder IAS 14 niet verplicht is. IAS 14 en IFRS 8 stellen wel allebei weergave van de winst of het verlies van de segmenten verplicht.

Een ander onderscheid tussen de twee standaarden is dat IFRS 8 meer informatie vereist over hoe operationele segmenten bepaald zijn. Dit heeft te maken met het feit dat segmenten niet verdeeld hoeven te worden in bedrijfssegmenten of geografische segmenten, zoals al eerder genoemd. Daarnaast moeten bedrijven weergeven waar bedragen behorende bij segmenten op gebaseerd zijn, omdat deze niet volgens IFRS hoeven te zijn. Verschillen kunnen in dat geval ontstaan met de financiële overzichten.

2.4 Samenvatting

Een samenvatting van de inhoudelijke elementen van IAS 14 en IFRS 8 is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1: Vergelijking van de standaarden IAS 14 en IFRS 8.

	IAS 14 Segment Reporting	IFRS 8 Operating Segments
Definitie van segmenten	<p>Segmenten moeten onderverdeeld worden in primaire en secundaire segmenten, waar secundaire segmenten minder informatie vereisen. Ze moeten gebaseerd zijn op bedrijfsactiviteit of geografisch gebied.</p> <p>Een <i>bedrijfssegment</i> is een onderdeel van een entiteit dat a) een enkel product of dienst of een groep gerelateerde producten en diensten levert en b) dat onderhevig is aan risico's en opbrengsten die verschillen van andere bedrijfssegmenten.</p> <p>Een <i>geografisch segment</i> is een onderdeel van een entiteit dat a) producten en diensten levert in een bepaald economisch milieu en b) dat onderhevig is aan risico's en opbrengsten die verschillen van onderdelen die opereren in een ander economisch milieu.</p>	<p>Een <i>operationeel segment</i> is een onderdeel van een entiteit dat a) zich bezighoudt met bedrijfsactiviteiten waarmee het omzet en kosten kan maken en b) waarvan operationele resultaten regelmatig beoordeeld worden door de CODM om op basis daarvan beslissingen te nemen over toewijzing van middelen aan het segment en prestaties van het segment te kunnen verbeteren en c) waarvoor discrete financiële informatie beschikbaar is.</p>
Benadering	<p>Identificatie van segmenten is gebaseerd op de <i>risks and rewards approach</i>. De benadering geeft aan in welke mate risico's en opbrengsten van een bedrijf worden beïnvloed door de productie van verschillende producten en diensten of door het opereren in verschillende geografische gebieden.</p>	<p>Identificatie van segmenten is gebaseerd op de <i>management approach</i>. Indien resultaten van een bepaald segment intern worden gerapporteerd aan de CODM, wordt dit segment een operationeel segment in de externe verslaggeving.</p>
Waarderingsgrondslag	<p>Segmentbedragen moeten gebaseerd zijn op dezelfde accountingstandaarden als die zijn toegepast op de financiële overzichten.</p>	<p>Segmentbedragen zijn gebaseerd op de informatie gepresenteerd aan de CODM, ook als dit niet in overeenstemming is met toegepaste standaarden op de financiële overzichten. Eventuele verschillen tussen segmenttotalen en bedragen in de financiële overzichten moeten worden gecompenseerd met een aansluitingspost.</p>

Verplichte disclosures	<i>Primaire segmenten:</i>	<i>Gerapporteerde segmenten:</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - winst of verlies (operationeel) - omzet (extern en tussen segmenten) - activa - basis van intersegment prijzen - verplichtingen - afschrijvingen en amortisatie - andere materiële niet-contante kosten - significante ongebruikelijke items - aandeel in winst of verlies van associates en joint ventures verwerkt volgens de equity methode - kapitaaltoevoegingen <p><i>Secundaire segmenten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Omzet - Activa - Kapitaaltoevoegingen 	<ul style="list-style-type: none"> - winst of verlies - activa* <p><i>Verplicht indien gerapporteerd aan de CODM:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - omzet (extern en tussen segmenten) - activa* - verplichtingen - interestopbrengsten - interestkosten - afschrijvingen en amortisatie - andere materiële niet-contante kosten - materiële items van inkomen en kosten - inkomstenbelastingkosten of inkomen - aandeel in winst of verlies van associates en joint ventures verwerkt volgens de equity methode - bedrag aan investeringen in associates en joint ventures verwerkt volgens de equity methode - kapitaaltoevoegingen
Overig	<p>De te rapporteren segmenten moeten voldoen aan de eis dat het grootste deel van de omzet behaald is door verkopen aan externe klanten.</p> <p>Geen eis betreffende grote externe klanten.</p>	<p>De te rapporteren segmenten hoeven niet te voldoen aan de eis dat het grootste deel van de omzet behaald is door verkopen aan externe klanten. Ook segmenten die vooral intern omzet maken kunnen gerapporteerd worden.</p> <p>Weergave is vereist over grote klanten als de opbrengsten van een externe klant 10% of meer zijn van de totale opbrengsten.</p>

**De post activa moest verplicht worden weergegeven per segment tot en met 2009.*

H3 Theoretisch kader

Na de inhoudelijke bespreking van de standaarden IAS 14 en IFRS 8 in hoofdstuk 2, behandelt dit hoofdstuk bestaande literatuur over de implementatie van IFRS 8 en de gevolgen hiervan voor de externe verslaggeving. Eerst komt de *agency theory* aan bod om het probleem van informatieasymmetrie te bespreken. Vervolgens wordt literatuur over IFRS 8 behandeld.

3.1 Agency theory

Volgens de IASB is IFRS 8 een vooruitgang voor gebruikers van de financiële stukken, aangezien bedrijven volgens de standaard segmentinformatie moeten weergeven zoals deze ook in de interne rapporten is weergegeven (EY, 2009). Hieruit blijkt dat het voor externe gebruikers meer informatie kan geven over welke cijfers management belangrijk vindt. Het zou een informatiekloof kunnen verkleinen. De informatiekloof kan gerelateerd worden aan de *agency theory*.

Volgens de *agency theory* is sprake van een principaal-agentrelatie als een principaal bepaalde beslissingsbevoegdheid geeft aan een agent, waardoor de agent in naam van de principaal taken kan uitvoeren (Jensen & Meckling, 1976; Ross, 1973). Het probleem dat kan ontstaan binnen een principaal-agentrelatie is dat doelen van de principaal en agent niet overeenkomen en daarnaast handelen van de agent moeilijk gevolgd kan worden (Eisenhardt, 1989). Hieruit blijkt het probleem van informatieasymmetrie, waarbij de principaal niet volledig geïnformeerd is over de prestaties van de agent. In de context van IFRS 8 is management van een bedrijf de agent en zijn kapitaalverschaffers de principaal (Jensen, 1986). Management heeft directe invloed op de bedrijfsvoering, terwijl invloed voor kapitaalverschaffers beperkt is en zij tevens beperkt zicht hebben op de bedrijfsvoering. Management hoeft dus niet altijd de belangen van kapitaalverschaffers te behartigen, waardoor informatievoorziening aan kapitaalverschaffers essentieel is. Zo kunnen doelstellingen van de agent en principaal meer in overeenstemming worden gebracht (Jensen & Meckling, 1976).

Een oplossing voor het verminderen van informatieasymmetrie in de relatie tussen management en externe gebruikers, biedt het verplicht uitbrengen van een jaarverslag en toepassen van de IFRS-standaarden (Healy & Palepu, 2001). Zo wordt segmentinformatie ook als waardevol gezien door investeerders, aangezien winsten per segment kunnen verschillen (Herrmann & Thomas, 2000). Echter hoeft niet alle informatie in een jaarverslag relevant te zijn voor gebruikers en kan betekenisvolle informatie ontbreken. Dit geldt ook voor de implementatie van IFRS 8. Het volgen van de management approach voor segmentinformatie heeft tot gevolg dat rapportering afhangt van de interne rapporteringstructuur. Dit zou relevantie kunnen verhogen, maar dat hoeft niet. Relevantie is namelijk afhankelijk van wie de beslissingen neemt en daaraan gerelateerd welke beslissingen

genomen moeten worden (Van Offeren, Verdoes & Witjes, 2009). Bovendien moet rekening gehouden worden met het feit dat bedrijven onder IFRS 8 alsnog bepaalde concurrentiegevoelige informatie kunnen achterhouden voor het beschermen van hun positie in de markt, ook al is dit niet toegestaan (IFRS 8.BC43-45). Concurrentieoverwegingen spelen onder IFRS 8 namelijk nog steeds een rol en de implementatie van de standaard heeft weinig tot geen effect gehad op het verminderen van niet-gepubliceerde concurrentiegevoelige informatie (Pardal, Morais & Curto, 2015). Bedrijven die beter presteren dan gemiddeld binnen een industrie, in hoger geconcentreerde industrieën opereren en onderhevig zijn aan relatief veel macht van leveranciers, geven zowel onder IAS 14 als onder IFRS 8 minder segmentinformatie weer die belangrijk is voor investeerders dan bedrijven die niet aan de eigenschappen voldoen (Pardal et al., 2015). Zo willen zij voorkomen dat hun winstgevendheid wordt aangetast door de gedetailleerde informatie die segmenten geven. Dus ondanks dat het achterhouden van informatie niet is toegestaan indien IFRS 8 weergave vereist, komt het in de praktijk wel voor.

Onder decision usefulness staat de relevantie van informatie centraal, wat betekent dat informatie een verschil kan maken in de genomen beslissingen van gebruikers en informatieasymmetrie op die manier wordt tegengegaan (IASB, 2018). Informatie is bruikbaar voor zowel huidige als toekomstige kapitaalverschaffers als een meer accurate voorspelling van toekomstige kasstromen gemaakt kan worden (Williams & Ravenscroft, 2015). De omvang, timing en onzekerheid van toekomstige ontvangsten zoals dividend of rente kunnen zo beter bepaald worden, wat grondigere investeringsbeslissingen tot gevolg heeft. Hieraan gerelateerd wordt *fair value accounting* als meer decision useful gezien dan accounting gebaseerd op historische kosten, omdat de reële waarde toekomstgericht is en dus meer informatie geeft over toekomstige kasstromen (Cordery & Sinclair, 2016; Hitz, 2007). De balans is een voorbeeld van relevante informatie, waardoor activa en verplichtingen als decision useful worden gezien (Hitz, 2007).

Als decision usefulness wordt toegepast op de implementatie van IFRS 8, zou IFRS 8 in theorie meer relevante informatie moeten geven aan gebruikers dan IAS 14. De management approach bepaalt dat de segmentinformatie die wordt beoordeeld door de CODM, in de externe verslaggeving het uitgangspunt is. Een bedrijf heeft in het algemeen het doel winsten in de toekomst te behouden of te verhogen, zodat kapitaalverschaffers willen blijven investeren in het bedrijf. Welke kasstromen in de toekomst dus behaald zullen worden, is ook van belang voor het bedrijf. Omdat IFRS 8 geen eis oplegt wat betreft de identificatie van segmenten op basis van risico's en opbrengsten, kunnen er ook andere factoren worden meegenomen in die identificatie waarvan het bedrijf denkt dat ze invloed hebben op de winstgevendheid. Segmentinformatie is in dat geval relevanter dan onder IAS 14, doordat het bedrijf segmenten onderscheidt op basis van factoren die het als belangrijk acht voor het voortbestaan van het bedrijf en informatie geeft per segment die in de eigen besluitvorming wordt meegenomen.

Echter kan het niet publiceren van concurrentiegevoelige informatie, ook al is het aanwezig in de interne rapportering, afbreuk doen aan die relevantie.

De vraag of de implementatie van IFRS 8 werkelijk heeft geleid tot een bruikbaarere informatievoorziening aan externe gebruikers met betrekking tot segmenten, wordt in sectie 3.2 besproken.

3.2 Implementatie van IFRS 8

Naar de gevolgen van de implementatie van IFRS 8 voor segmentinformatie zijn verschillende onderzoeken verricht. De focus ligt op de toepassing van de management approach en het gevolg voor de bruikbaarheid van segmentinformatie voor gebruikers.

Van Offeren et al. (2009) richten zich in hun onderzoek op de grondslagwijziging die in 1997 in de Verenigde Staten plaatsvond met de overgang van SFAS 14 naar SFAS 131. Welke effecten de implementatie van SFAS 131 heeft, wordt onderzocht aan de hand van drie empirische onderzoeken. Elk van de drie bestudeerde onderzoeken concludeert dat de informatieverschaffing in Amerikaanse jaarverslagen is toegenomen onder SFAS 131. Deze toename in informatie wordt als waarderelevant gezien, aangezien het invloed heeft op de verwachtingen van ondernemingsprestaties en leidt tot nauwkeurigere voorspellingen van analisten. Van Offeren et al. (2009) maken wel de opmerking dat accountantscontrole van belang is, omdat ondernemingen op basis van de management approach aanpassingen kunnen doen om private informatie te beschermen.

De resultaten van Kajüter en Nienhaus (2017) komen overeen met bovenstaand onderzoek. Kajüter en Nienhaus onderzoeken de waarderelevantie van IFRS 8 in vergelijking met IAS 14, toegepast op Duitse bedrijven. Als eerste stap wordt de waarderelevantie van gesegmenteerde informatie voor en na de implementatie van IFRS 8 vergeleken. Ter controle van de resultaten is een behandelings- en controlegroep vastgesteld, waarbij segmentinformatie van de controle groep geen veranderingen ondergaat na introductie van IFRS 8 en die van de behandelingsgroep wel. Als derde stap wordt segmentinformatie over hetzelfde jaar vergeleken onder de twee standaarden. Uit de resultaten van alle drie de stappen volgt een hogere waarderelevantie van segmentinformatie op basis van IFRS 8 dan op basis van IAS 14. Daarnaast is de informatieasymmetrie afgenomen. De management approach heeft dus kwalitatief hogere informatie tot gevolg vanuit investeerders bekeken.

Een tegenstrijdig resultaat met betrekking tot de waarderelevantie van IFRS 8 blijkt uit onderzoek van Bugeja, Czernkowski en Moran (2015). De resultaten geven aan dat gemiddeld meer segmenten worden gerapporteerd. Bugeja et al. verklaren dat dit in lijn is met de agency theory. Het aantal verliesmakende segmenten is namelijk positief gerelateerd aan het aantal gerapporteerde

segmenten. Dit kan gelinkt worden aan het feit dat bedrijven willen voorkomen dat gerapporteerde segmenten een verlies aangeven. Een tweede resultaat is de afname in het aantal posten per segment, vooral bij bedrijven met veel winstgevendende segmenten. Zij willen namelijk niet alle bedrijfsinformatie openbaren, wat ook te relateren is aan de agency theory. De conclusie die getrokken wordt, is dat de toepassing van de management approach geen invloed heeft op de nauwkeurigheid van voorspellingen gedaan door analisten en daardoor niet leidt tot een hogere waarderelevantie.

Kang en Gray (2013) sluiten zich bij deze conclusie aan. Uit de jaarrekeningen van bedrijven die onderdeel zijn van de Australian Stock Exchange blijkt dat de implementatie van IFRS 8 geen significante wijzigingen tot gevolg heeft gehad voor segmentinformatie. Het gemiddelde aantal gerapporteerde segmenten is toegenomen, maar er is weinig veranderd aan de informatie die over de segmenten wordt weergegeven. De toename aan informatie bestaat voornamelijk uit beschrijvingen van de gerapporteerde segmenten, wat geen waarde toevoegt aan de gesegmenteerde informatie.

Mardini, Crawford en Power (2012) vinden wel een significante toename in informatieverstrekking. Zij richten zich op Jordaanse ondernemingen en maken een vergelijking tussen 2008 en 2009. De resultaten tonen een stijging in gesegmenteerde informatieverschaffing aan. De eerste bevinding is dat het aantal bedrijfs- en geografische segmenten in 2009 voor de meerderheid van de bedrijven gelijk is gebleven ten opzichte van 2008. Verder worden items die verplicht waren onder IAS 14 na introductie van IFRS 8 nog steeds gegeven. Nieuwe informatie vereist onder IFRS 8 wordt ook gerapporteerd, indien beoordeeld door de CODM, zoals de waarderingsgrondslag, belangrijke klanten en belastingkosten. Hieruit volgt dat bedrijven gemiddeld meer items weergeven onder IFRS 8. Verder is er meer flexibiliteit voor de weergave van geografische segmenten op basis van land of op basis van continent. Al met al wordt meer informatie verschaft.

Onderzoek van Herrmann en Thomas (2000) uitgevoerd onder Amerikaanse bedrijven sluit aan bij deze bevinding en stelt dat de management approach tot een verbetering van de segmentinformatie heeft geleid. Ten eerste geven meer bedrijven segmentinformatie weer. Daarnaast worden meer items weergegeven voor elk operationeel segment. Items zoals omzet, winst, activa, afschrijvingen en kapitaaluitgaven blijven weergegeven worden onder SFAS 131, maar een toename in items zoals belastingkosten, interest en investeringen gebaseerd op de equity methode is zichtbaar. Echter is de toename niet significant te noemen, zeker gezien het feit dat deze items verplicht zijn als het terugkomt in de interne rapporten. Verder is een toename waarneembaar in het aantal landelijke geografische segmenten, terwijl het aantal bredere geografische gebieden is afgenomen. Dit geeft bruikbaarere informatie voor gebruikers, omdat factoren tussen landen kunnen verschillen.

Paul en Largay (2005) doen ook onderzoek naar de overgang van SFAS 14 naar SFAS 131 en onderzoeken de invloed van de management approach op de transparantie van segmentinformatie voor gebruikers. Het eerste resultaat dat zij vinden is dat meer operationele segmenten gerapporteerd worden onder SFAS 131 dan onder SFAS 14. Daarnaast blijkt dat meer vereiste items gerapporteerd worden. Ook zijn beschrijvingen van de segmenten, winsten en opbrengsten behaald door verkopen aan externe klanten completer. Echter valt op dat bepaalde items door weinig bedrijven gerapporteerd worden, zoals interestkosten en inkomstenbelasting. Wat uit het onderzoek geconcludeerd wordt, is dat gebruikers in het algemeen voordeel hebben van de management approach, aangezien meer informatie over segmenten wordt weergegeven in de vorm van beschrijvingen en verplichte items. Wat echter afbreuk doet aan dit voordeel is de verslechterde vergelijkbaarheid van bedrijven door het gebruik van verschillende waarderingsgrondslagen en het in sommige gevallen ontbreken van verplichte items in de segmentinformatie. Hierdoor worden niet alle potentiële voordelen voor gebruikers behaald.

Ook Backhuijs en Camfferman (2011) zijn kritisch op de toepassing van de management approach. Zij vergelijken de segmentinformatie van 50 beursgenoteerde bedrijven binnen de Europese Unie in het jaar 2009, na de introductie van IFRS 8. Uit empirisch onderzoek blijkt dat bedrijven erg verschillen in de toepassing van IFRS 8. Ten eerste heeft IFRS 8 bij een meerderheid van de bedrijven geen verandering tot gevolg gehad voor het aantal en soort segmenten. Daarnaast baseren verschillende bedrijven de segmentresultaten op andere grondslagen dan de grondslagen die gebruikt worden voor de geconsolideerde jaarrekening. Echter wordt vervolgens weinig informatie gegeven over welke grondslagen dit zijn. Zo kan met betrekking tot aansluitingsverschillen tussen segmentinformatie en geconsolideerde overzichten geen goed onderscheid gemaakt worden tussen grondslagverschillen en allocatieverschillen. Ook ontbreekt informatie bij de aansluitingsoverzichten gegeven van omzet, activa en verplichtingen. Wel komen de posten omzet, activa en verplichtingen bij de meeste bedrijven voor. De conclusie van Backhuijs en Camfferman is dat in veel gevallen essentiële segmentinformatie ontbreekt voor gebruikers onder IFRS 8, vooral op het gebied van aansluitingsposten.

Het is duidelijk dat Backhuijs en Camfferman (2011), Bugeja et al. (2015) en Kang en Gray (2013) implementatie van de management approach niet als verbetering zien voor gebruikers afgaand op de onderzoeksresultaten. Het heeft geen hogere waarderelevantie tot gevolg gehad en essentiële informatie over waarderingsgrondslagen en verplichte items ontbreekt. Paul en Largay (2005) zijn ook kritisch, maar zien in het algemeen wel het voordeel van de nieuwe standaard door de toename in informatieverstopping. De onderzoeken van Mardini et al. (2012), Herrmann en Thomas (2000), Van Offeren et al. (2009) en Kajüter en Nienhaus (2017) concluderen tot slot dat IFRS 8 een vooruitgang is voor gebruikers door een toename in informatieverstopping en een hogere waarderelevantie.

3.3 Samenvatting

Een samenvatting met de belangrijkste bevindingen van de besproken onderzoeken in sectie 3.2 is weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Gevolgen van de implementatie van IFRS 8 voor segmentinformatie.

	Aantal segmenten	Informatieverstrekking	Conclusie
Van Offeren et al. (2009)	-	De informatieverstrekking is toegenomen. Echter kunnen bedrijven interne verslaggeving aanpassen om private informatie te beschermen, wat een negatief punt is.	De toegenomen informatie is waarderelevant en leidt tot nauwkeurigere voorspellingen.
Kajüter & Nienhaus (2017)	-	De nieuwe vereisten voor informatieverschaffing wegen op tegen eventuele nadelen, zoals mindere vergelijkbaarheid van bedrijven.	Segmentinformatie heeft een hogere waarderelevantie en de informatie-asymmetrie is gedaald.
Bugeja et al. (2015)	Gemiddeld is het aantal segmenten toegenomen, vooral onder bedrijven die verlieslatende segmenten rapporteerden onder IAS 14.	Het aantal weergegeven posten per segment is afgenomen, vooral bij bedrijven met veel winstgevende segmenten die niet alle informatie willen openbaren.	Segmentinformatie heeft geen invloed op de nauwkeurigheid van voorspellingen en geen hogere waarderelevantie. Wel spelen agency problemen een rol onder IFRS 8.
Kang & Gray (2013)	Gemiddeld is het aantal segmenten toegenomen.	De informatieverstrekking is weinig aangepast. De toename bestaat vooral uit beschrijvingen van gerapporteerde segmenten, wat weinig waarde toevoegt.	IFRS 8 heeft geen significant effect gehad op de bruikbaarheid van segmentinformatie.
Mardini et al. (2012)	Gemiddeld is het aantal segmenten gelijk gebleven. Er is meer flexibiliteit voor de weergave van geografische segmenten op basis van land of op basis van continent.	Er is een significante toename in informatieverschaffing. Verplichte items onder IAS 14 worden onder IFRS 8 nog steeds weergegeven. Ook wordt nieuwe vereiste informatie gegeven, indien gerapporteerd aan de CODM.	Bedrijven geven gemiddeld meer items per segment weer.

Herrmann & Thomas (2000)	Het aantal landelijke geografische segmenten ligt hoger, terwijl het aantal bredere geografische gebieden is gedaald.	Meer bedrijven geven segmentinformatie weer en er worden meer items per segment weergegeven. Echter is de toename niet significant.	Segmentinformatie is vooral bruikbaar geworden, door de toename in het aantal landelijke geografische segmenten.
Paul & Largay (2005)	Gemiddeld is het aantal segmenten toegenomen.	Meer vereiste items worden gerapporteerd. Ook zijn beschrijvingen van de segmenten, winsten en externe opbrengsten completer. Echter zijn er items die weinig gerapporteerd worden.	Gebruikers hebben in het algemeen voordeel van IFRS 8 door de toename in informatieverschaffing. Echter is de vergelijkbaarheid van bedrijven verslechterd en ontbreken bepaalde verplichte items in de segmentinformatie.
Backhuijs & Camfferman (2011)	Gemiddeld is het aantal segmenten gelijk gebleven. Ook is het soort segmenten niet gewijzigd.	Veel bedrijven die andere waarderingen toepassen op segmentinformatie dan die toegepast op de financiële overzichten, geven weinig informatie over de intern gebruikte grondslagen. De posten omzet, activa en verplichtingen komen bij de meeste bedrijven voor.	In veel gevallen ontbreekt essentiële segmentinformatie voor gebruikers onder IFRS 8, met name op het gebied van aansluitingsposten.

H4 Data en methodiek

4.1 Data en steekproefselectie

Om de segmentinformatie van bedrijven binnen de steekproef te onderzoeken, wordt gebruik gemaakt van de jaarverslagen van desbetreffende bedrijven. Deze zijn online voor iedereen beschikbaar.

De jaren waar dit onderzoek zich in eerste instantie op richt zijn het jaar voor en het jaar na de implementatie van IFRS 8. Zo kan de segmentinformatie onder IAS 14 vergeleken worden met de segmentinformatie onder IFRS 8 en worden eventuele verschillen duidelijk. In het jaar 2009 werd toepassing van IFRS 8 verplicht gesteld voor Nederlandse beursgenoteerde bedrijven, waardoor de jaren voor en na implementatie voor veel bedrijven worden gesteld op 2008 en 2009. Echter was vervroegde toepassing mogelijk, waardoor de te onderzoeken jaren hiervan kunnen afwijken. Naast deze jaren, wordt segmentinformatie over het jaar 2018 onderzocht en vergeleken met de jaren voor en na implementatie. Zo wordt rekening gehouden met de *first-time adoption bias*. Een nieuwe standaard wordt niet altijd gelijk op de juiste manier geïnterpreteerd, waardoor niet alle benodigde aanpassingen worden gedaan in het eerste jaar van intreding.

De steekproef die voor dit onderzoek wordt aangehouden, is gebaseerd op uitsluitend Nederlandse bedrijven die in 2019 beursgenoteerd staan bij Euronext. De steekproef is aselekt getrokken en bevat 20 bedrijven (Appendix B, Tabel 1). Voor deze bedrijven is tevens gecontroleerd of zij de IFRS-standaarden volgden in het jaar voor implementatie van IFRS 8. Een aantal bedrijven binnen de steekproef heeft de standaard vervroegd toegepast, zie Tabel 3.

Tabel 3: Jaar waarin IFRS 8 voor het eerst werd toegepast door bedrijven.

Jaar van toepassing	Aantal bedrijven
<i>2007</i>	3
<i>2008</i>	2
<i>2009</i>	14
<i>2010 (door gebroken boekjaar)</i>	1
Totaal	20

4.2 Methodiek

De focus van dit onderzoek ligt op de decision usefulness van segmentinformatie voor gebruikers. Om te bepalen of bedrijven onder IFRS 8 meer relevante informatie weergeven voor gebruikers dan onder IAS 14, wordt een lijst gemaakt met verschillende onderdelen van segmentinformatie die de decision usefulness voor gebruikers verhogen indien aanwezig in het jaarverslag. Voor elk bedrijf worden vervolgens de jaarverslagen bekeken met betrekking tot de jaren voor en na implementatie van IFRS 8 en het jaar 2018. Op basis van de segmentinformatie wordt bepaald of een item uit de lijst wel of niet voorkomt in het jaarverslag. Uiteindelijk geeft de lijst weer hoeveel bedrijven een item onder AIS 14 weergeven en hoeveel dit doen onder IFRS 8, zowel in het jaar na implementatie als in 2018. Voor het gemak wordt het jaar voor implementatie van IFRS 8 ook wel 2008 genoemd en het jaar na implementatie 2009.

Een eventueel verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat een item weergeeft bij vergelijking van de verschillende jaren, wordt op significantie getest met een gepaarde t-toets. Er wordt tweezijdig getest. De gepaarde t-toets wordt toegepast, aangezien de steekproef hetzelfde is voor alle drie de jaren die vergeleken worden per item in de lijst. Het gemiddelde aantal bedrijven dat een item weergeeft ligt steeds tussen de 0 en 1, wat in andere woorden aangeeft welk deel van de totale steekproef een item rapporteert. Bedrijven die een item wel weergeven krijgen een 1 achter hun naam, terwijl voor bedrijven die een item niet weergeven een 0 genoteerd wordt. Het verschil tussen twee jaren in het gemiddelde aantal bedrijven dat een item rapporteert kan dus liggen tussen de -1 en 1. Het significantieniveau dat voor de t-toets wordt gehanteerd is 5%.

De items die in dit onderzoek aan het relevantiecriteria voldoen zijn weergegeven in Tabel 4. Een toelichting op de keuze voor deze items is onder Tabel 4 weergegeven.

Tabel 4: Lijst met items die op aanwezigheid worden gecontroleerd in de jaarverslagen.

	IAS 14	IFRS 8	
	2008	2009	2018
Soort segmenten:			
Bedrijfssegmenten			
Beschrijving van segmenten; uit welke producten of diensten bestaat het.			
Posten onderdeel van winst of verlies:			
Operationele winst voor belasting			
Totale omzet			
Omzet behaald intern of extern			
Interestopbrengsten en interestkosten			
Afschrijvingen			

Lasten of baten uit winstbelastingen
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures
Balansposten:
Totale activa
Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures
Verplichtingen
Uitleg over waarderingsgrondslag:
Transacties tussen segmenten
Indien andere waarderingsgrondslagen worden toegepast dan de toegepaste IFRS-standaarden in de financiële overzichten
Informatie over de onderneming als geheel (op basis van IFRS):
Opbrengsten externe klanten indien 10% of meer van bedrijfsomzet

De eerste items in Tabel 4 gaan over de soorten segmenten die gerapporteerd worden. IAS 14 maakt onderscheid tussen geografische segmenten en bedrijfssegmenten. Het rapporteren van bedrijfssegmenten is relevanter voor gebruikers, aangezien dat de werkelijke activiteiten van een bedrijf betreft waarmee het omzet maakt. Hoe die omzet verdeeld is over gebieden is minder relevant. De verschillende activiteiten zorgen in eerste instantie voor de omzet en winstgevendheid. Of aan dit criterium wordt voldaan, wordt in de jaarverslagen onder IAS 14 alleen gekeken naar de primaire segmenten. Het tweede item op de lijst betreft algemene informatie over gerapporteerde segmenten, zodat gebruikers weten welke activiteiten opbrengsten genereren binnen het segment en onderscheid tussen de gerapporteerde segmenten duidelijk is. De beschrijving van segmenten moet aanwezig zijn in het jaarverslag en niet noodzakelijkerwijs in de segmentinformatie zelf.

Dan de posten die per segment van belang zijn voor beslissingen van gebruikers. Als eerste moet een vorm van de winst of het verlies worden weergegeven. Dit is verplicht onder beide standaarden en is vanzelfsprekend relevant, aangezien winstgevendheid van belang is voor het voortbestaan van een bedrijf. De soort winst die relevant is om weer te geven, is de operationele winst voor belasting. Deze winst komt voort uit de gewone bedrijfsvoering, waardoor incidentele items buiten beschouwing worden gelaten en toekomstige winsten nauwkeuriger voorspeld kunnen worden. De kosten en opbrengsten die normaal gesproken terugkomen in een volgend jaar zijn onderdeel van de operationele winst. Een aantal items die de uiteindelijke nettowinst significant kunnen beïnvloeden, zijn de omzet, interestopbrengsten- en kosten, afschrijvingen en inkomstenbelasting. Deze moeten daarom gerapporteerd worden. In dit onderzoek worden afschrijvingen ook als aanwezig beschouwd als de post samen is weergegeven met amortisatie of impairment. De omzet kan daarnaast

onderverdeeld worden in externe omzet en omzet behaald door transacties met andere segmenten. De interne omzet kan gebaseerd zijn op andere prijzen dan externe prijzen en een segment dat vooral omzet maakt door interne verkopen kan een ander risico lopen dan segmenten die vooral verkopen aan externe klanten. Zowel de totale omzet als een afzonderlijke weergave van de intern of extern behaalde omzet is daarom relevant voor gebruikers. De laatste post die invloed heeft op de winst is het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures. Deelname in zulke ondernemingen brengt risico's met zich mee en betekent dat met andere belangen rekening moet worden gehouden. In hoeverre dit de winst beïnvloedt is daarom gewenste informatie bij segmenten.

Naast de posten die invloed hebben op het resultaat, zijn de totalen van activa en verplichtingen relevant. De balans wordt erkend als bron van relevante informatie en geeft aan hoeveel middelen benodigd zijn voor de activiteiten binnen het segment en in hoeverre dit bekostigd is met vreemd vermogen. Ook hier is het bedrag aan investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures belangrijk om weer te geven vanwege het rekening houden met andere belangen en risico's.

Daarnaast spelen waarderingsgrondslagen een rol in segmentinformatie. Aangezien de omzet behaald door verkopen aan andere segmenten relevante informatie is, is het ook van belang dat de manier van waarderen van de transacties tussen segmenten wordt uitgelegd in het jaarverslag. IFRS 8 vereist daarnaast dat eventuele verschillen tussen bedragen in segmentinformatie en de financiële overzichten worden toegelicht indien voor de segmentinformatie gebruik is gemaakt van waarderingsgrondslagen die afwijken van wat IFRS-standaarden voorschrijven. Een toelichting op de manier van waarderen geeft aan dat management beslissingen maakt op basis van andere informatie en bijvoorbeeld bepaalde ratio's hanteert gebaseerd op de afwijkende manier van waarderen. Het gebruik van afwijkende waarderingsgrondslagen zal onder IFRS 8 meer voorkomen onder bedrijven dan onder IAS 14. Een toelichting op de toegepaste waarderingsgrondslag met daarbij weergave van een aansluitingspost die aangeeft welke bedragen nog opgeteld of afgetrokken moeten worden om op hetzelfde bedrag als in een financieel overzicht te komen, is daarom een punt op de lijst. In dit onderzoek wordt er vanuit gegaan dat bedrijven geen andere waarderingsgrondslag toepassen als hier ook geen toelichting op wordt gegeven in de segmentinformatie.

Tot slot vereist IFRS 8 weergave van de opbrengsten van externe klanten indien deze 10% of meer van bedrijfsomzet zijn. Deze weergave is relevant, aangezien het betekent dat een relatief groot deel van de omzet afhangt van een klant en dat brengt risico met zich mee. Hoe die klant presteert, kan namelijk in dat geval ook van grote invloed zijn op het bedrijf zelf. Omzet kan bijvoorbeeld flink dalen als de externe klant in een slechte periode zit. Het zal dus een belang zijn waar het bedrijf rekening mee houdt en het bedrijf zal de externe klant proberen te behouden.

H5 Resultaten

De resultaten met betrekking tot de vraag of onder IFRS 8 meer relevante segmentinformatie wordt weergegeven dan onder IAS 14 worden in dit hoofdstuk behandeld.

5.1 Soort segmenten

Uit analyse van de resultaten blijkt dat de meeste bedrijven hun segmenten baseren op het soort producten of diensten dat zij produceren in plaats van op geografisch gebied, zie Tabel 5. In 2008 en 2009 lag het gemiddelde aantal bedrijven (M) dat bedrijfssegmenten rapporteert op 0.80 met een standaarddeviatie (SD) van 0.41. Tussen deze twee jaren vonden geen veranderingen plaats. Het gemiddelde van 2018 ($M = 0.75$; $SD = 0.44$) verschilt ten opzichte van 2008 en 2009, echter is dit verschil niet significant ($t(19) = 0.57$; $p > 0.05$), zie Tabel 6.

Tabel 5: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat bedrijfssegmenten rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	16	0.80	0.41
2009	16	0.80	0.41
2018	15	0.75	0.44

Tabel 6: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item bedrijfssegmenten.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.00	-	-
2009 - 2018	0.05	0.57	0.577
2008 - 2018	0.05	0.57	0.577

Een beschrijving van de gerapporteerde segmenten is in elk jaarverslag van alle onderzochte bedrijven aanwezig. In alle drie de jaren beschrijven de bedrijven voor elk segment welke producten of diensten binnen dat segment opbrengsten genereren. Een verschil in gemiddelde tussen de verschillende jaren is dus niet aanwezig, waardoor ook niet op significantie getoetst kan worden.

5.2 Posten onderdeel van winst of verlies

Voordat de items worden behandeld die van invloed zijn op de nettowinst, wordt eerst onderzocht of het gemiddelde aantal bedrijven dat de operationele winst rapporteert onder IAS 14 verschilt van het gemiddelde aantal onder IFRS 8. Het verschil tussen het gemiddelde aantal bedrijven dat de operationele winst rapporteert in 2008 ($M = 0.85$; $SD = 0.37$) en in 2009 ($M = 0.90$; $SD = 0.31$) is niet significant ($t(19) = -1.00$; $p > 0.05$), zie Tabel 7 en 8. Het gemiddelde in 2009 verschilt daarnaast niet significant van het gemiddelde in 2018 ($M = 0.80$; $SD = 0.41$), met $t(19) = 1.45$ en $p > 0.05$. Tot slot het

verschil in het gemiddelde aantal bedrijven tussen 2008 en 2018 dat operationele winst rapporteerde; ook dit verschil is niet significant ($t(19) = 1.00$; $p > 0.05$).

Tabel 7: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de operationele winst rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	17	0.85	0.37
2009	18	0.90	0.31
2018	16	0.80	0.41

Tabel 8: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item operationele winst.

	Vershil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	- 0.05	- 1.00	0.330
2009 - 2018	0.10	1.45	0.163
2008 - 2018	0.05	1.00	0.330

Weergave van de totale omzet is het volgende item dat wordt onderzocht op aanwezigheid als belangrijk onderdeel van de winst of het verlies. In 2008 rapporteerden alle bedrijven de totale omzet per segment ($M = 1$; $SD = 0$). Het verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat dit rapporteerde ten opzichte van de jaren 2009 en 2018, beide $M = 0.95$ en $SD = 0.22$, is niet significant met $t(19) = 1.00$, $p > 0.05$. Tussen 2009 en 2018 hebben geen veranderingen plaatsgevonden met betrekking tot de post totale omzet. Tabel 9 en 10 geven een overzicht van de resultaten.

Tabel 9: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de totale omzet rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	20	1	0.00
2009	19	0.95	0.22
2018	19	0.95	0.22

Tabel 10: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item totale omzet.

	Vershil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.05	1.00	0.330
2009 - 2018	0.00	-	-
2008 - 2018	0.05	1.00	0.330

Dan het gemiddelde aantal bedrijven dat naast weergave van de totale omzet, ook de omzet behaald door verkopen aan externe klanten of de omzet behaald door verkopen tussen segmenten weergeeft. Als 2008 ($M = 0.45$; $SD = 0.51$) wordt vergeleken met 2009 ($M = 0.55$; $SD = 0.51$), dan blijkt dat het verschil in gemiddelde aantal bedrijven niet significant is ($t(19) = - 0.81$; $p > 0.05$). Dit resultaat geldt

ook voor het verschil tussen 2009 en 2018 ($M = 0.60$; $SD = 0.51$) met $t(19) = -0.44$, $p > 0.05$. Tot slot het verschil in gemiddelde tussen 2008 en 2018; dit is tevens niet significant ($t(19) = -1.14$; $p > 0.05$), zie ook Tabel 11 en 12.

Tabel 11: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de interne of externe omzet los van de totale omzet rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	9	0.45	0.51
2009	11	0.55	0.51
2018	12	0.60	0.50

Tabel 12: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item interne en externe omzet.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	-0.10	-0.81	0.428
2009 - 2018	-0.05	-0.44	0.666
2008 - 2018	-0.15	-1.14	0.267

Interestopbrengsten en -kosten vormen het derde item dat winst of verlies kan beïnvloeden. Uit de data blijkt dat maar een klein deel van de bedrijven dit item weergeeft in de segmentinformatie, zie Tabel 13. Daarnaast geldt dat verschillen die gevonden zijn tussen de drie onderzochte jaren geen significante resultaten geven, zie Tabel 14. Het verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat interestopbrengsten en -kosten weergeeft in 2008 ($M = 0.20$; $SD = 0.41$) ten opzichte van 2009 ($M = 0.15$; $SD = 0.37$) is niet significant met $t(19) = 0.57$, $p > 0.05$. Ook het verschil in gemiddelde tussen 2009 en 2018 ($M = 0.10$; $SD = 0.31$) is niet significant met $t(19) = 1.00$, $p > 0.05$. Dit geldt bovendien voor de vergelijking tussen 2008 en 2018 die geen significant verschil geeft ($t(19) = 1.45$; $p > 0.05$).

Tabel 13: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de interestopbrengsten en -kosten rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	4	0.20	0.41
2009	3	0.15	0.37
2018	2	0.10	0.31

Tabel 14: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item interestopbrengsten en -kosten.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.05	0.57	0.577
2009 - 2018	0.05	1.00	0.330
2008 - 2018	0.10	1.45	0.163

De post afschrijvingen is bij het overgrote deel van de bedrijven aanwezig, zie Tabel 15. Tussen 2009 en 2018 hebben geen veranderingen plaatsgevonden in welke bedrijven afschrijvingen gesegmenteerd weergeven. Het kleine verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat afschrijvingen weergeeft in 2008 ($M = 0.95$; $SD = 0.22$) ten opzichte van 2009 en 2018 ($M = 0.90$; $SD = 0.31$), is niet significant met $t(19) = 1.00$, $p > 0.05$, zie ook Tabel 16.

Tabel 15: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de afschrijvingen rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	19	0.95	0.22
2009	18	0.90	0.31
2018	18	0.90	0.31

Tabel 16: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item afschrijvingen.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.05	1.00	0.330
2009 - 2018	0	-	-
2008 - 2018	0.05	1.00	0.330

In tegenstelling tot afschrijvingen, worden lasten of baten uit winstbelastingen door slechts de helft van de steekproef of minder weergeven (Tabel 17). De verandering in het gemiddelde aantal bedrijven dat dit item weergeeft bij vergelijking van 2008 ($M = 0.50$; $SD = 0.51$) en 2009 ($M = 0.45$; $SD = 0.51$), is niet significant met $t(19) = 0.44$ en $p > 0.05$. Het verschil in gemiddelde tussen 2009 en 2018 ($M = 0.35$; $SD = 0.49$) is tevens niet significant met $t(19) = 1.45$ en $p > 0.05$. Bovendien is het verschil tussen 2008 en 2018 niet significant ($t(19) = 1.37$; $p > 0.05$). Resultaten van de t-toets zijn samengevat in Tabel 18.

Tabel 17: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de lasten of baten uit winstbelasting rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	10	0.50	0.51
2009	9	0.45	0.51
2018	7	0.35	0.49

Tabel 18: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item lasten of baten uit winstbelasting.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.05	0.44	0.666
2009 - 2018	0.10	1.45	0.163
2008 - 2018	0.15	1.37	0.186

Het laatste item dat als onderdeel van winst of verlies op aanwezigheid wordt getest, is het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures. Het verschil tussen het gemiddelde aantal bedrijven dat dit item weergeeft in 2008 ($M = 0.75$; $SD = 0.44$) en dat dit weergeeft in 2009 ($M = 0.55$; $SD = 0.51$) is significant met $t(19) = 2.18$, $p < 0.05$. Het grotere verschil in gemiddelde tussen 2008 en 2018 ($M = 0.45$; $SD = 0.51$) is daarnaast zeer significant met $t(19) = 2.85$, $p < 0.05$. Als alleen het verschil tussen 2009 en 2018 wordt getest op significantie volgt een insignificant resultaat ($t(19) = 1.45$; $p > 0.05$). De resultaten zijn samengevat in Tabel 19 en 20.

Tabel 19: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	15	0.75	0.44
2009	11	0.55	0.51
2018	9	0.45	0.51

Tabel 20: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.20	2.18	0.042*
2009 - 2018	0.10	1.45	0.163
2008 - 2018	0.30	2.85	0.010*

* Significant voor $p < 0.05$.

Uit de analyse voor items die onderdeel zijn van de winst of verlies blijkt alleen een significant verschil te bestaan voor het gemiddelde aantal bedrijven dat het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures weergeeft bij vergelijking van 2008 met 2009 en 2018. Voor de eerder behandelde items zijn de verschillen tussen de verschillende jaren met betrekking tot het gemiddelde aantal bedrijven dat het item weergeeft niet significant.

5.3 Balansposten

De volgende balansposten die in deze sectie worden behandeld zijn de totale activa, investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures en de totale verplichtingen.

Eerst wordt het gemiddelde aantal bedrijven dat de totale activa gesegmenteerd weergeeft geanalyseerd. Uit Tabel 21 blijkt dat het gemiddelde aantal bedrijven dat het item weergeeft gelijk is in 2008 en 2009 ($M = 0.90$; $SD = 0.31$). Tussen deze jaren is dan ook geen significant verschil waarneembaar. Echter hebben wel veranderingen plaatsgevonden tussen de twee jaren, waardoor de vergelijking van deze jaren met 2018 ($M = 0.50$; $SD = 0.51$) afwijkende resultaten geeft, zie Tabel 22. Het verschil in gemiddelde van 0.40 tussen 2008 en 2018 is zeer significant met $t(19) = 2.99$, $p <$

0.01. De vergelijking van 2009 en 2018 geeft ook een significant verschil met $t(19) = 3.56$, $p < 0.01$. Het valt op dat de relatief grote verandering in het gemiddelde pas plaatsvindt in de jaren na 2009.

Tabel 21: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de totale activa rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	18	0.90	0.31
2009	18	0.90	0.31
2018	10	0.50	0.51

Tabel 22: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item totale activa.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.00	0.00	1.000
2009 - 2018	0.40	3.56	0.002*
2008 - 2018	0.40	2.99	0.008*

*Significant voor $p < 0.01$.

Vervolgens wordt onderzocht of weergave van de investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures dezelfde significante verschillen vertoont bij vergelijking van de verschillende jaren als de totale activa post. Als het gemiddelde aantal bedrijven dat het item weergeeft in 2008 ($M = 0.55$; $SD = 0.51$) wordt vergeleken met 2009 ($M = 0.40$; $SD = 0.50$), blijkt geen significant verschil te bestaan tussen de twee jaren ($t(19) = 1.83$; $p > 0.05$). Ook is het verschil in gemiddelde tussen 2009 en 2018 ($M = 0.30$; $SD = 0.47$) niet significant ($t(19) = 1.45$; $p > 0.05$). Als echter het totale verschil in gemiddelde wordt bekeken door 2008 te vergelijken met 2018, blijkt wel een significant verschil met $t(19) = 2.52$, $p < 0.05$. Zie Tabel 23 en 24 voor een samenvatting van de resultaten.

Tabel 23: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	11	0.55	0.51
2009	8	0.40	0.50
2018	6	0.30	0.47

Tabel 24: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.15	1.83	0.083
2009 - 2018	0.10	1.45	0.163
2008 - 2018	0.25	2.52	0.021*

* Significant voor $p < 0.05$.

Tot slot wordt de weergave van de totale verplichtingen behandeld. Uit Tabel 25 blijkt door de jaren heen een daling in het aantal bedrijven dat dit item gesegmenteerd weergeeft. Het gemiddelde aantal bedrijven dat het item rapporteert in 2008 ($M = 0.90$; $SD = 0.31$) wijkt significant af van het gemiddelde aantal in 2009 ($M = 0.60$; $SD = 0.50$) met $t(19) = 2.85$, $p < 0.05$. De vergelijking van 2009 met 2018 ($M = 0.40$; $SD = 0.50$) geeft weer een significant verschil met $t(19) = 2.18$, $p < 0.05$. Hieruit blijkt duidelijk dat bedrijven in het eerste jaar na implementatie van IFRS 8 de standaard nog niet helemaal juist hadden geïnterpreteerd en later nog veranderingen hebben doorgevoerd. Het totale verschil in gemiddelde waarbij 2008 wordt vergeleken met 2018 geeft een zeer significant resultaat ($t(19) = 4.36$; $p < 0.01$), zie ook Tabel 26 voor de resultaten.

Tabel 25: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de totale verplichtingen rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	18	0.90	0.31
2009	12	0.60	0.50
2018	8	0.40	0.50

Tabel 26: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item totale verplichtingen.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	0.30	2.85	0.010*
2009 - 2018	0.20	2.18	0.042*
2008 - 2018	0.50	4.36	0.000**

* Significant voor $p < 0.05$. ** Significant voor $p < 0.01$.

Uit de analyse van drie bovengenoemde balansposten blijkt dat het verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat totale activa rapporteert bij vergelijking van 2008 en 2009 met 2018 significant is. De verandering in weergave van verplichtingen is tussen alle drie de jaren significant. Voor zowel de activa als verplichtingen wijst het significante verschil tussen 2009 en 2018 op de first year bias. Het verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat de investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures rapporteert is alleen significant bij de vergelijking van 2008 met 2018.

5.4 Toegepaste waarderingsgrondslagen

Het eerste item met betrekking tot de toegepaste waarderingsgrondslagen voor segmentinformatie is de grondslag van prijzen die voor transacties tussen segmenten wordt gehanteerd. Het gemiddelde aantal bedrijven dat de grondslag voor deze prijzen bekendmaakt in 2008 ($M = 0.55$; $SD = 0.51$) verschilt niet significant van het gemiddelde aantal in 2009 ($M = 0.65$; $SD = 0.49$) met $t(19) = -0.81$, $p > 0.05$. De vergelijking van 2009 met 2018 ($M = 0.50$; $SD = 0.51$) geeft daarnaast geen significant resultaat met $t(19) = 1.37$, $p > 0.05$. Ten slotte is het verschil in gemiddelde tussen 2008 en 2018 niet significant ($t(19) = 0.33$; $p > 0.05$). Tabel 27 en 28 geven een samenvatting van de resultaten weer.

Tabel 27: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de basis van intern toegepaste prijzen rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	11	0.55	0.51
2009	13	0.65	0.49
2018	10	0.50	0.51

Tabel 28: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item basis van intern toegepaste prijzen.

	Vershil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	- 0.10	- 0.81	0.428
2009 - 2018	0.15	1.37	0.186
2008 - 2018	0.05	0.33	0.748

Doordat IFRS 8 weergave van segmentinformatie laat afhangen van de interne rapportage, is de verwachting dat een deel van de bedrijven andere waarderingsgrondslagen zal toepassen na 2008 dan de toegepaste IFRS-standaarden in de financiële overzichten. De segmentinformatie van ING Groep in 2008 verschilt duidelijk van de segmentinformatie in 2009, omdat ING onder IFRS 8 *underlying income* als afwijkende waarderingsgrondslag toepast, zie Appendix A Figuur 3 en 4. Het gemiddelde aantal bedrijven dat een afwijkende grondslag toepast in 2008 ($M = 0.05$; $SD = 0.22$) verschilt niet significant van het gemiddelde aantal bedrijven dat dit doet in 2009 ($M = 0.30$; $SD = 0.47$) met $t(19) = - 2.03$, $p > 0.05$. De vergelijking van 2009 met 2018 ($M = 0.70$; $SD = 0.47$) geeft daarentegen wel een significant resultaat met $t(19) = - 3.56$, $p < 0.01$. Als de gehele verandering door de jaren heen wordt getest door het gemiddelde in 2008 te vergelijken met het gemiddelde in 2018, volgt ook een zeer significant verschil met $t(19) = - 5.94$, $p < 0.01$. De resultaten zijn samengevat weergegeven in Tabel 29 en 30.

Tabel 29: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat een afwijkende waarderingsgrondslag toepast en hier een toelichting op geeft.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	1	0.05	0.22
2009	6	0.30	0.47
2018	14	0.70	0.47

Tabel 30: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item afwijkende waarderingsgrondslag.

	Vershil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	- 0.25	- 2.03	0.056
2009 - 2018	- 0.40	- 3.56	0.002*
2008 - 2018	- 0.65	- 5.94	0.000*

* Significant voor $p < 0.01$.

5.5 Opbrengsten grote klanten

Tot slot wordt de nieuwe vereiste onder IFRS 8 voor het weergeven van opbrengsten van externe klanten indien deze 10% of meer van de bedrijfsomzet vormen bekeken. Tabel 31 laat zien dat slechts een paar bedrijven grote klanten weergeven in hun jaarverslag. Tussen 2009 en 2018 is daarnaast geen verandering geweest in het aantal en soort bedrijven dat het item rapporteert. Het verschil in het gemiddelde aantal bedrijven dat opbrengsten van grote klanten weergeeft tussen 2008 ($M = 0.05$; $SD = 0.22$) en 2009 ($M = 0.10$; $SD = 0.31$) is niet significant met $t(19) = -1.00$, $p > 0.05$. Hetzelfde resultaat geldt voor de vergelijking van 2008 met 2018 ($M = 0.10$; $SD = 0.31$), zie ook Tabel 32.

Tabel 31: Gegevens met betrekking tot het aantal bedrijven dat de opbrengsten van grote klanten rapporteert.

	Aantal bedrijven	Gemiddelde aantal bedrijven	Standaarddeviatie
2008	1	0.05	0.22
2009	2	0.10	0.31
2018	2	0.10	0.31

Tabel 32: Resultaten van de uitgevoerde t-toets voor het item opbrengsten van grote klanten.

	Verskil in gemiddelde	t	p-waarde
2008 - 2009	- 0.05	- 1.00	0.330
2009 - 2018	0.00	-	-
2008 - 2018	- 0.05	- 1.00	0.330

5.6 Samenvatting

In Tabel 33 zijn de belangrijkste resultaten weergegeven omtrent de vraag of de gemiddelde weergave van een item onder IAS 14 significant verschilt van de gemiddelde weergave onder IFRS 8.

Tabel 33: Samenvatting van de belangrijkste resultaten.

	Gemiddelde IAS 14 significant verschillend van gemiddelde IFRS 8?
Bedrijfssegmenten en algemene beschrijving	Nee
Operationele winst voor belasting	Nee
Totale en interne of externe omzet	Nee
Interestopbrengsten en -kosten, lasten of baten uit winstbelastingen en afschrijvingen	Nee
Aandeel in resultaat associates en joint ventures	Ja
Totale activa, investeringen in associates en joint ventures en totale verplichtingen	Ja
Grondslag transacties tussen segmenten	Nee
Toepassing andere waarderingsgrondslagen	Ja
Opbrengsten grote klanten	Nee

H6 Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag en worden beperkingen van het onderzoek toegelicht. Daarnaast worden aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

6.1 Beantwoorden van onderzoeksvraag

De hoofdvraag die in dit onderzoek centraal staat is: *Wat is de invloed van de overgang van IAS 14 naar IFRS 8 op de decision usefulness van segmentinformatie in de jaarrekening van Nederlandse bedrijven?*

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zijn eerst de belangrijkste verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8 geanalyseerd. Onder IAS 14 is segmentinformatie gebaseerd op de risks and rewards approach, waar onderscheid tussen segmenten gemaakt wordt op basis van de verschillende risico's en opbrengsten die segmenten hebben. IFRS 8 volgt daarentegen de management approach, waar de interne rapportering aan de CODM de basis vormt voor de externe verslaggeving. Onder IAS 14 moest een aantal zaken verplicht gesegmenteerd worden weergegeven, terwijl IFRS 8 alleen weergave vereist van items die terugkomen in de interne rapportage. Hieraan gerelateerd biedt IFRS 8 bedrijven de mogelijkheid om bedragen te waarderen op basis van intern toegepaste waarderinggrondslagen, wat niet in overeenstemming hoeft te zijn met IFRS-standaarden.

Op basis van de theorie zou IFRS 8 de informatieasymmetrie in de relatie tussen bedrijven en kapitaalverschaffers kunnen verminderen, omdat het informatie in de externe verslaggeving geeft die ook in de eigen besluitvorming wordt meegenomen. Echter is het de vraag in hoeverre dit daadwerkelijk leidt tot een verandering in de gepubliceerde informatie. Daarnaast speelt het achterhouden van concurrentiegevoelige informatie door bedrijven onder IFRS 8 nog steeds een rol, waardoor minder relevante informatie wordt gepubliceerd.

Het uitgevoerde empirische onderzoek heeft een aantal items op aanwezigheid in de segmentinformatie getest die relevant zijn voor gebruikers. Uit analyse van de resultaten blijkt dat de meerderheid van de bedrijven onder beide standaarden segmenten baseert op de activiteiten van het bedrijf. Het gemiddelde aantal dat dit doet onder IAS 14 en IFRS 8 verschilt niet significant van elkaar. Een beschrijving van de weergegeven segmenten wordt zelfs door alle bedrijven gegeven in alle jaren, waardoor ook hier geen verschil waarneembaar is. De gemiddelde weergave van de volgende items die onderdeel zijn van de winst of verlies is ook niet significant veranderd na de implementatie van IFRS 8: operationele winst voor belasting, totale omzet, intern of extern behaalde omzet, interestopbrengsten en -kosten, lasten of baten uit winstbelastingen en afschrijvingen. Ook de

weergave van grote klanten die 10% of meer van de totale omzet genereren is niet significant gewijzigd door de jaren heen.

Het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures laat echter wel een significante verandering zien bij vergelijking van de twee standaarden. Dit geldt ook voor de balansposten totale activa, totale verplichtingen en de investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures. Voor de posten activa en verplichtingen geven de resultaten aan dat het gemiddelde aantal bedrijven dat het item rapporteert na 2009 significant is veranderd ten opzichte van 2018, wat gerelateerd kan worden aan de first year bias.

Het gemiddelde aantal bedrijven dat de basis voor de prijzen weergeeft die toegepast worden voor transacties tussen segmenten is bij vergelijking van de twee standaarden niet significant veranderd. Wat wel een significante wijziging heeft ondergaan is de toepassing van waarderingsgrondslagen voor segmentinformatie die afwijken van de IFRS-standaarden.

Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat de implementatie van IFRS 8 slechts een beperkte invloed heeft gehad op de decision usefulness van segmentinformatie voor gebruikers. De meeste items die op aanwezigheid zijn getest onder beide standaarden, geven geen significant verschil en hebben dus geen verandering tot gevolg voor de decision usefulness van segmentinformatie. Dit komt overeen met de onderzoeksresultaten van Kang en Gray (2013) en Bugeja et al. (2015). Posten die hier een uitzondering op vormen en wel significant verschillen in de gemiddelde aanwezigheid tussen IAS 14 en IFRS 8 zijn de balansposten, het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en de toepassing van afwijkende waarderingsgrondslagen.

6.2 Beperkingen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Het onderzoek kent een aantal beperkingen. Ten eerste is de selectie van items die relevant zijn voor kapitaalverschaffers gebaseerd op eigen interpretatie. Vanuit een ander gezichtspunt kunnen bepaalde items als niet relevant gezien worden, waardoor de conclusie met betrekking tot de hoofdvraag anders kan zijn. Daarnaast hoeven de veranderingen die tussen 2009 en 2018 hebben plaatsgevonden in het wel of niet rapporteren van bepaalde informatie niet altijd gerelateerd te zijn aan een onjuiste interpretatie van IFRS 8 in het eerste jaar van toepassing. De bedrijfsrapportering kan ook aangepast zijn door de jaren heen door werkelijke veranderingen in de bedrijfsvoering. Dit is dan niet gerelateerd aan de first year bias. Verder zijn de resultaten gebaseerd op een kleine steekproef. Een grotere steekproef zou meer significante resultaten kunnen geven of juist niet significante resultaten voor de items die nu wel een significant verschil geven tussen de verschillende jaren.

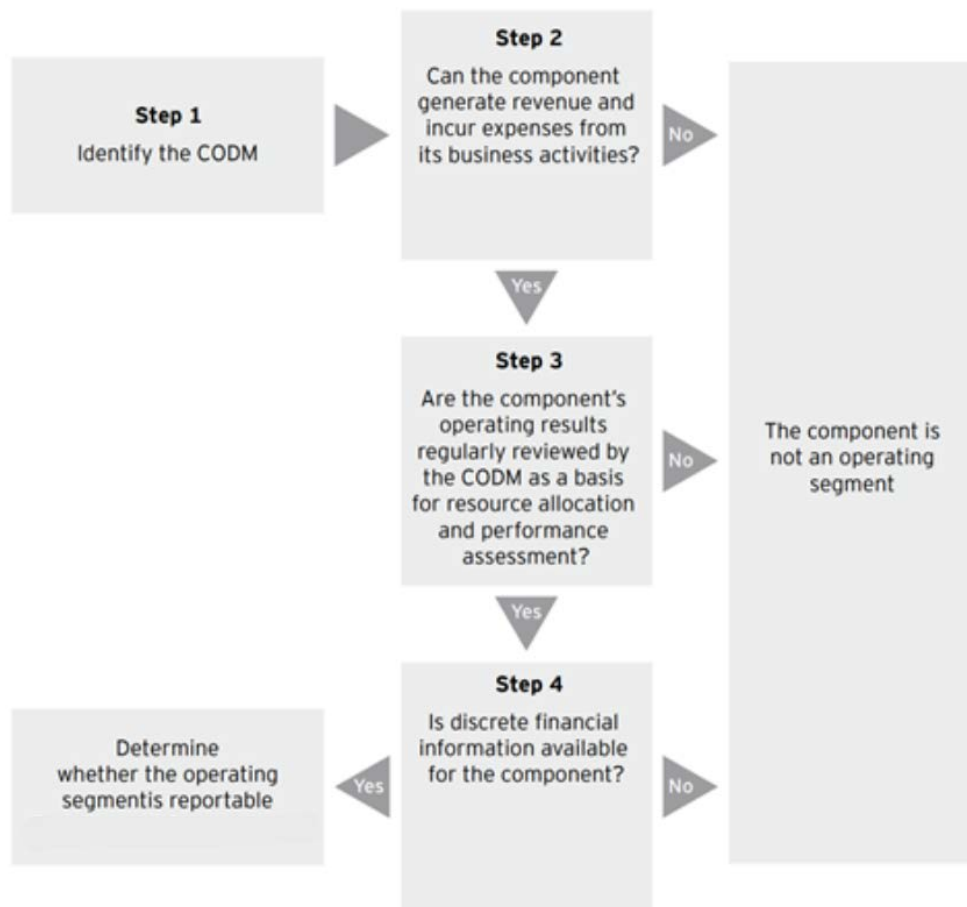
Dit onderzoek focust alleen op de relevantie van segmentinformatie en legt de nadruk op het eventuele voordeel van IFRS 8. Toekomstige studies zouden ook de nadelen van de implementatie van de nieuwe standaard kunnen onderzoeken, voor zowel gebruikers als opstellers van de financiële stukken. Een voordeel voor opstellers van de stukken is het gemak waarmee de externe rapportering gebaseerd wordt op de interne rapportering en dus geen verplichte aanpassingen gemaakt hoeven te worden. De vraag is in hoeverre dit voordeel opweegt tegen bijvoorbeeld het weergeven van gevoelige informatie. Ook kan een verslechterde vergelijkbaarheid van bedrijven onder IFRS 8 worden afgewogen tegen het weergeven van meer relevante informatie voor gebruikers. Daarnaast zou toekomstig onderzoek dieper in kunnen gaan op de relatie tussen de implementatie van IFRS 8 en de weergave van balansposten zoals activa en verplichtingen. Het gemiddelde aantal bedrijven dat deze posten weergeeft onder IAS 14 verschilt significant van het gemiddelde onder IFRS 8 volgens het uitgevoerde onderzoek, waardoor de beweegredenen van bedrijven hierachter interessant kunnen zijn.

Bibliografie

- Backhuijs, J., & Camfferman, K. (2011). Gesegmenteerde gegevensverstrekking volgens IFRS 8. *Maandblad Voor Accountancy En Bedrijfseconomie*, 85(1–2), 21–36.
- Bugeja, M., Czernkowski, R., & Moran, D. (2015). The impact of the management approach on segment reporting. *Journal of Business Finance & Accounting*, 42(3–4), 310–366.
- Cordery, C. J., & Sinclair, R. M. S. (2016). Decision-Usefulness and Stewardship As Conceptual Framework Objectives: Continuing Challenges. In SSRN.
- Deloitte. (n.d.-a). IAS 14 — Segment Reporting (Superseded). Retrieved from <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias14>
- Deloitte. (n.d.-b). IFRS 8 — Operating Segments. Retrieved from <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs8>
- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review. *The Academy of Management Review*, 14(1), 57–74.
- EY. (2009). *IFRS 8 Operating segments: Implementation guidance*. Retrieved from [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_8_Operating_segments_Implementation_guidance/\\$FILE/IFRS_8_Operating_Segments_IG.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_8_Operating_segments_Implementation_guidance/$FILE/IFRS_8_Operating_Segments_IG.pdf)
- Healy, P. M., & Palepu, K. G. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. *Journal of Accounting and Economics*, 31(1–3), 405–440.
- Herrmann, D., & Thomas, W. B. (2000). An analysis of segment disclosures under SFAS No. 131 and SFAS No. 14. *Accounting Horizons*, 14(3), 287–302.
- Hitz, J. M. (2007). The decision usefulness of fair value accounting - A theoretical perspective. *European Accounting Review*, 16(2), 323–362.
- IASB. (2006). *IASB issues convergence standard on segment reporting*. Retrieved from <https://www.iasplus.com/en/binary/pressrel/0611ifrs8pr.pdf>
- IASB. (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. Retrieved from <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf>
- Jensen, M. C. (1986). Agency Costs of Free Cash Flow, Corporate Finance, and Takeovers. *American Economic Review*, 76(2), 323–329.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
- Kajüter, P., & Nienhaus, M. (2017). The Impact of IFRS 8 Adoption on the Usefulness of Segment

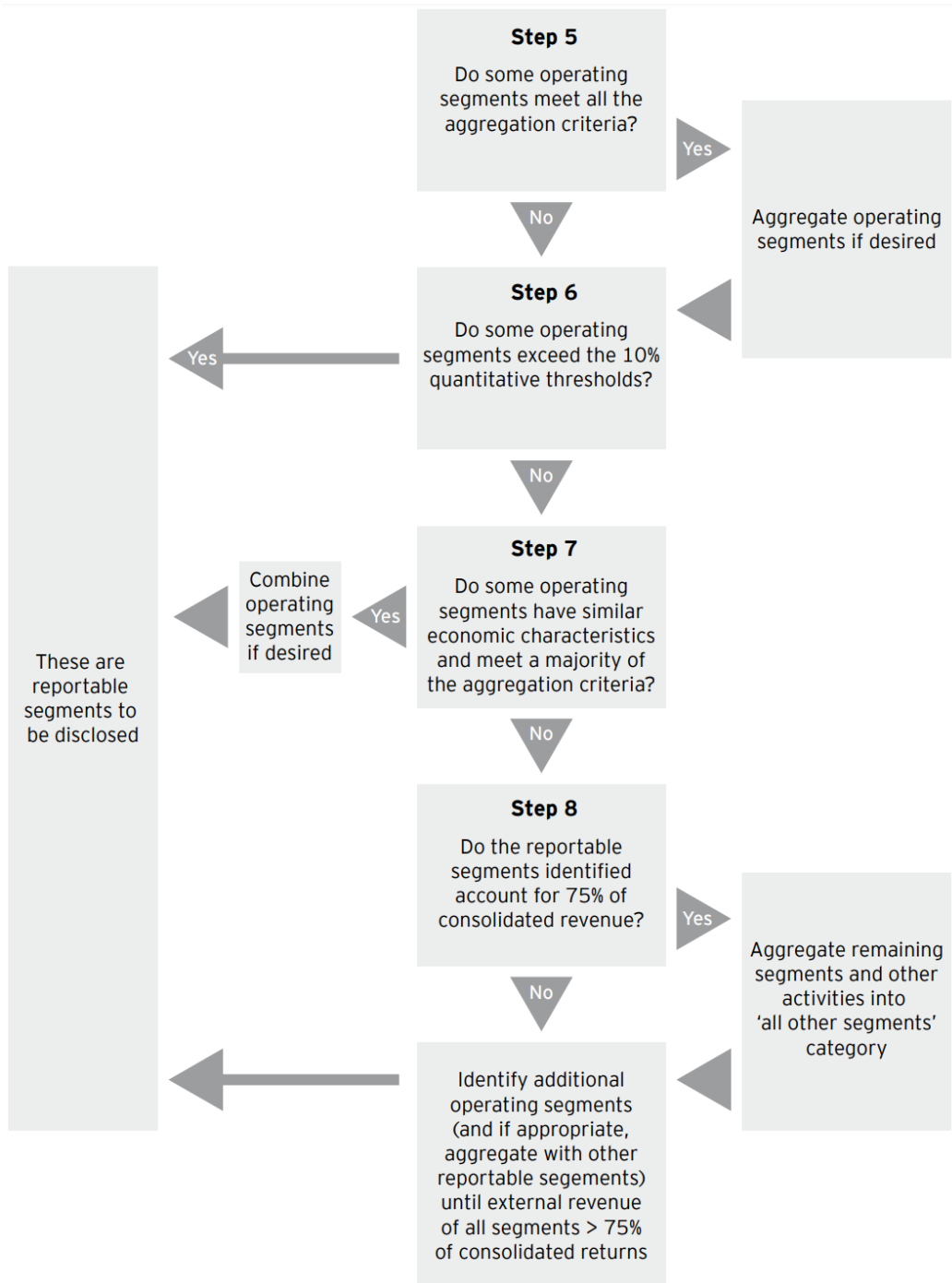
- Reports. *Abacus*, 53(1), 28–58.
- Kang, H., & Gray, S. J. (2013). Segment reporting practices in Australia: Has IFRS 8 made a difference? *Australian Accounting Review*, 23(3), 232–243.
- Mardini, G. H., Crawford, L., & Power, D. M. (2012). The impact of IFRS 8 on disclosure practices of Jordanian listed companies. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 2(1), 67–90.
- Offeren, D. H. van, Verdoes, T., & Witjes, J. (2009). Operationele segmenten in de jaarrekening. *Maandblad Voor Accountancy En Bedrijfseconomie*, 83(5), 173–180.
- Pardal, P. N., Morais, A. I., & Curto, J. D. (2015). Competitive harm and business segment reporting under IFRS 8: Evidence from European Union listed firms. *EAA 38th Annual Congress*.
- Paul, J. W., & Largay, J. A. (2005). Does the “management approach” contribute to segment reporting transparency? *Business Horizons*, 48(4), 303–310.
- Picker, R., Clark, K., Dunn, J., Kolitz, D., Livne, G., Loftus, J., & Tas, L. van der. (2016). *IFRS Standards* (4th ed.). Chichester: John Wiley & Sons.
- Ross, A. S. (1973). The Economic Theory of Agency: The Principal’s Problem. *American Economic Review*, 63(2), 134–139.
- Véron, N. (2007). *EU adoption of the IFRS 8 standard on operating segments*.
- Williams, P. F., & Ravenscroft, S. P. (2015). Rethinking Decision Usefulness. *Contemporary Accounting Research*, 32(2), 763–788.

Appendix A: Figuren

Figuur 1: Stappenplan voor de identificatie van operationele segmenten onder IFRS 8.

Bron: Ernst & Young (2009, p. 9)

Figuur 2: Stappenplan voor de identificatie van te rapporteren segmenten onder IFRS 8.

Bron: Ernst & Young (2009, p. 12)

2008	Insurance			2009	Insurance		
	Europe	Americas	Asia/ Pacific		Europe	Americas	Asia/ Pacific
Income				Underlying income			
– external	14,053	27,656	13,384	– Gross premium income	9,750	13,973	6,422
– inter-segment	436	82	774	– Net interest result – banking operations			
Total income	14,489	27,738	14,158	– Commission income	494	1,194	107
Segment result before taxation	651	–590	–213	– Total investment and other income	2,390	1,095	1,089
Divestments		–265	329	Total underlying income	12,634	16,262	7,618
Special items		321		Underlying expenditure			
Underlying result before taxation	651	–534	116	– Underwriting expenditure	10,163	14,365	5,877
Segment assets	96,392	141,355	66,228	– Operating expenses	1,503	1,611	599
Segment liabilities	88,469	138,009	61,716	– Other interest expenses	318	225	922
Share in profit or loss of associates	–227	31	–1	– Additions to loan loss provision			
Book value of associates	2,086	460	4	– Other impairments			
Cost incurred to acquire property, equipment and intangibles	272	1,161	58	Total underlying expenses	11,984	16,201	7,398
Significant non-cash expenses				Underlying result before taxation	650	61	220
– Depreciation and amortisation	48	98	38	Taxation	135	146	80
– Other impairments	2	204		Minority interest	27	6	2
– Reversal of impairments				Underlying net result	488	–91	138
– Deferred acquisition costs and VOBA	195	1,567	562				
– Increase in provisions for Insurance and investment contracts	2,113	7,098	7,339				
– Addition to loan loss provision							

Figuur 3: Een deel van de segmentinformatie van ING Groep uit 2008 en 2009, waar de informatie in 2009 volledig is gebaseerd op de interne waarderingsgrondslagen underlying income en expenses.

Bron: ING Group Annual Report 2008 en ING Group Annual Report 2009

Reconciliation between IFRS and Underlying income, expenses and net result			
2009	Income	Expenses	Net result
Underlying	48,193	47,484	748
Divestments	840	754	76
Special items	–1,268	1,052	–1,759
IFRS as applied by ING Group	47,765	49,290	–935

Figuur 4: Aansluitingspost van ING Groep in 2009 van de interne waarderingsgrondslag op de financiële overzichten gebaseerd op IFRS.

Bron: ING Group Annual Report 2009

Appendix B: Tabellen

Tabel 1: Bedrijven onderdeel van de steekproef.

Bedrijf
Aalberts
Aegon
Air France-KLM
Akzo Nobel
ArcelorMittal
ASML Holding
Heineken
ING Groep
Kon. Ahold Delhaize
Kon. BAM Groep
Kon. Boskalis Westminster
Kon. DSM
Kon. KPN
Kon. Philips Electronics
Randstad Holding
Royal Dutch Shell
SBM Offshore
TomTom
Unilever
Wolters Kluwer
